

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra politologie

Explanatorní teorie secese a případ pobřežní Keni
Diplomová práce

Autor: Bc. Ervín Hausvater
Studijní program: N6701 Politologie
Studijní obor: Politologie – africká studia
Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jan Prouza, Ph.D.

Hradec Králové, 2017

Zadání diplomové práce

Autor: Ervín Hausvater
Studium: F15NK0004
Studijní program: N6701 Politologie
Studijní obor: Politologie - africká studia
Název diplomové práce: **Explanatorní teorie secese a případ pobřežní Keni**
Název diplomové práce AJ: Explanatory theories of secession and the case of coastal Kenya

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se bude v teoretické rovině věnovat fenoménu secese se zaměřením na explanatorní teorie, které se zabývají hledáním příčin vzniku a vývojem secesionistických hnutí. V kontextu těchto teorií bude v práci zahrnuta případová studie analyzující případ pobřežní Keni, kde jako uskupení usilující o secesi v současnosti vystupuje organizace Mombasa Republican Council. Případová studie bude zkoumat kořeny vzniku secesionistického hnutí v daném prostoru, stejně jako jeho vývoj a význam.

HOROWITZ, Donald L. 1981. Patterns of Ethnic Separatism. *Comparative Studies in Society and History*. 23(02), 165-. DOI: 10.1017/S0010417500013268. ISSN 0010-4175. KANYINGA, Karuti. 2000. Re-distribution from above: the politics of land rights and squatting in coastal Kenya. Uppsala: Nordiska Afrikainstitutet. Research report (Nordiska Afrikainstitutet), no. 115. ISBN 91-710-6464-8. ISSN 1104-8425. ROSŮLEK, Přemysl. 2014. Politický secesionismus: Allen Buchanan a jeho kritici. 1. vyd. Brno: Barrister. ISBN 978-80-7485-037-0. SMITH, Anthony D. 1981. The Ethnic revival. New York: Cambridge University Press. ISBN 05-212-9885-7. WILLIS, J. a G. GONA. Pwani C Kenya? Memory, documents and secessionist politics in coastal Kenya. DOI: 10.1093/afraf/ads064. ISBN 10.1093/afraf/ads064 WILLIS, Justin a Ngala CHOME. 2014. Marginalization and political participation on the Kenya coast: the 2013 elections. *Journal of Eastern African Studies*. 8(1), 115-134. DOI: 10.1080/17531055.2013.844443. ISSN 1753-1055. WOOD, John R. 1981. Secession: A Comparative Analytical Framework. *Canadian Journal of Political Science*. 14(01), 107-. DOI: 10.1017/S000842390003537X. ISSN 0008-4239.

Garantující pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Jan Prouza, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 17.9.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne .....

.....

Anotace

Diplomová práce *Explanatorní teorie secese a případ pobřežní Keni* se zaměřuje na analýzu secesionistických tendencí v bývalé keňské provincii Pobřeží reprezentované secesionistickým hnutím Mombasa Republican Council. Na základě vybraných explanatorních teorií secese se práce pokouší odhalit příčiny a předpoklady daného případu pro secesi, důvody neúspěchu secesionistického hnutí a platnost teorií. Práce se rovněž zaměřuje na historický vývoj regionu od kořenů secese až po nedávné události.

HAUSVATER, Ervín. 2017. *Explanatorní teorie secese a případ pobřežní Keni*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 74 s. Diplomová práce

Annotation

Diploma thesis *Explanatory theories of secession and the case of coastal Kenya* focuses on analysis of secessionism in the former Kenyan province Coast, represented by the secessionist movement Mombasa Republican Council. Based on selected explanatory theories of secession the thesis attempts to reveal the causes and preconditions for secession of given case, causes of failure of secessionist movement and validity of the theories. Thesis is also concerned with the historical development of the region from the roots of secessionism to recent events.

HAUSVATER, ERVÍN. 2017. *Explanatory Theories of Secession and the case of coastal Kenya*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 77 pp. Diploma Thesis

Klíčová slova

secese, Keňa, Pobřeží, secesionistické hnutí, explanatorní teorie secese

Keywords

secession, Kenya, Coast, secessionist movement, explanatory theories of secession

Obsah

Úvod	1
1 Secese.....	5
1.1 Definice secese.....	5
1.2 Typy politické dezintegrace.....	9
1.2.1 Separatismus.....	9
1.2.2 Iredentismus	11
1.2.3 Expulze, exkluze a rozdělení.....	12
1.3 Secese a dekolonizace.....	13
1.4 Teoretické přístupy k secesi.....	14
2 Explanatorní teorie secese	16
2.1 Klasifikace explanatorních teorií secese	16
2.2 Hlavní teoretická východiska	19
2.2.1 John. R. Wood – Analytický rámec secese	19
2.2.2 Anthony D. Smith – Secese jako důsledek socio-historického procesu	23
2.2.3 Donald L. Horowitz – Vypěstlost či zaostalost skupin a regionů	25
2.2.4 Michael Hechter – Teorie racionální volby	27
2.2.5 Alexis Heraclides – Obecný harmonizovaný model	29
3 Příklad pobřežní Keni	32
3.1 Historický exkurz	33
3.1.1 Pobřežní Keňa pod arabským a evropským vlivem.....	33
3.1.2 Pobřeží jako součást nezávislé Keni	38
3.1.3 Pwani si Kenya – Pobřeží není Keňa.....	40
3.2 Současnost	44
3.3 Aplikace teorií	47
3.3.1 Příklad pobřežní Keni a definice secese.....	47
3.3.2 Pobřežní Keňa podle modelu Johna R. Wooda.....	48
3.3.3 Pobřežní Keňa podle modelu Anthonyho D. Smithe.....	54
3.3.4 Pobřežní Keňa podle modelu Donalda L. Horowitzze.....	55
3.3.5 Pobřežní Keňa podle modelu Michaela Hechtera.....	56
3.3.6 Pobřežní Keňa podle modelu Alexise Heraclida.....	58
3.4 Zjištění.....	58

Závěr	64
Použitá literatura	66
Přílohy.....	72

Úvod

Secese je termín, který v českém veřejném diskursu evokuje především evropský umělecký sloh z přelomu 19. a 20. století. Ne každý si ho však spojí s problematikou mezinárodního práva a státnosti. Na poli nejen politických věd totiž pojem nabývá zcela odlišných kontur. V obecné rovině tento pojem představuje odtrhnutí části území existujícího státu za účelem založení nového státního útvaru. Někteří autoři (Beran 1984; Buchanan 1991) ji dokonce připodobňují k politickému rozvodu. První politickou secesi lze v určité formě vystopovat už v období starověkého Říma, kdy se v roce 495 před našim letopočtem odtrhla třída plebejců z područí patriciátů. Politická mapa světa je však dodnes velmi proměnlivá a hranice suverénních států nejsou zdaleka tak rigidní, jak by se mohlo na první pohled zdát a jedním ze způsobů vzniku nového státu je právě secese. Zmínit lze jen několik událostí z posledních desetiletí, jako například odtržení a vznik Jižního Súdánu v roce 2011, vyhlášení Kosovské republiky v roce 2008 či rozdělení Srbska a Černé hory k roku 2006.

Fenomén secese se nevyhnul ani subsaharské Africe, což dosvědčuje případ Jižního Súdánu. Připomeňme si ale také například nigerijskou Biafru, nezávislost Eritrei, somálský Somaliland či vyhlášení samostatnosti Katangy na Kongu-Leopoldville. Všechny zmíněné entity v minulosti usilovaly, či stále usilují, ať už úspěšně nebo neúspěšně, o odtržení od mateřského státu za účelem vytvořit vlastní suverénní stát s vlastní nezávislou centrální vládou. Tyto snahy se nevyhnuly ani východoafrické Keni. Již v 60. letech existovalo na severovýchodě Keni hnutí etnických Somálců, kteří zaštitěni ideou pansomalismu o secesi (nebo spíše iredentu) usilovali. Mnohem aktuálnější je však případ bývalé keňské provincie *Coast* (Pobřeží), kde si pod svahilským heslem *Pwani Si Kenya*, v překladu Pobřeží není Keňa, nárokuje secesi hnutí *Mombasa Republican Council*. Hnutí se zformovalo v roce 1999, kořeny požadavků na secesi však můžeme najít již v období před dekolonizací země, kdy se arabská a svahilská etnika začala obávat získání vlivu černošských etnik z vnitrozemí nad pobřežím, které dříve spadalo pod suverenitu

Zanzibarského sultanátu. Hlasy volající po nezávislosti pobřežní Keni, územím známém jako provincie Pobřeží, se opět výrazněji začaly ozývat s blížícími se ústavními referendy v letech 2005 a 2010, kdy se organizace Mombasa Republican Council aktivizovala a artikulovala své zájmy nezávislosti teritoria na Keni. Zatímco část organizace zakládá jejich secesionistické nároky primárně na vlastním alternativním výkladu smluv mezi Imperiální východoafrickou společností a Zanzibarským sultanátem, později britskou koloniální správou a Sultanátem, a současně rasové a etnické inkluzi, druhý proud staví požadavky především na autochtonii bantuských etnik *Mijikenda*. Mezi argumenty secesionistů patří také kulturní, jazyková, etnická i náboženská odlišnost regionu jakožto i politická a ekonomická marginalizace ze strany centrální vlády. A právě tyto secesionistické tendence v regionu pobřežní Keni jsou v kontextu explanatorních teorií secese předmětem předložené diplomové práce.

Teorie secese se stala autonomním sociálně-vědním tématem teprve v 70. letech 20. století, kdy odstartovaly první velké akademické debaty o oprávněnosti secese. Teorie lze rozdělit do dvou hlavních skupin: explanatorní teorie a normativní teorie. Explanatorní neboli vysvětlující teorie secese, které se zaměřují především na hledání vnitřní logiky secese, příčin, zákonitostí a na vývoj secesionistických hnutí, byly badateli diskutovány již v počátcích výzkumu. Debata se však v 80. letech stočila spíše k normativním teoriím secese, které se zabývají otázkou, kdy a za jakých podmínek a předpokladů je secese legitimní, tedy zda existuje právo na odtržení státu.

Teoretická část diplomové práce se věnuje právě explanatorním teoriím secese. Již samotná definice pojmu secese však není zcela jednoznačná a řada autorů na ni nahlíží odlišně. Pro účely textu tedy je nutné hlavní přístupy představit a vymežit takovou definici, se kterou bude následně předložená práce operovat. Zkoumány budou také odlišné typy politické dezintegrace, což umožňuje odlišit secesi od podobných fenoménů. Čtenáři se seznámí s vývojem teoretických přístupů a s nejvýznamnějšími explanatorními teoretickými koncepty secese. Různí autoři vysvětlují secesi z rozličných perspektiv a akcentují odlišné aspekty secese, představeny jsou tedy rozdílná

paradigmata a klasifikace teorií. Čerpáno je z prací předních badatelů v oboru jako např. Johna R. Wooda, Alexise Heraclida, Donalda L. Horowitze, Anthonyho D. Smitha, Michaela Hechtera i z aktuálnějších děl Přemysla Rosůlka či Aleksandara Pavkoviće a Petera Radana.

Jako metoda je zvolena analýza za využití sekundárních zdrojů a případová studie. Pro případovou studii je zvolen případ pobřežní Keni, kde si suverenitu nárokuje secesionistické hnutí Mombasa Republican Council. Cílem diplomové práce je zpracovat přehled explanatorních teoretických konceptů a analyzovat secesionistické nároky na území pobřežní Keni v kontextu politickém, sociálním i historickém, a vybrané teoretické koncepty následně na tento případ aplikovat a ověřit jejich platnost. Zkoumány jsou kořeny, motivace a příčiny vzniku secesionistického hnutí a jeho vývoj.

Diplomová práce volně navazuje na autorovu bakalářskou práci věnovanou problematice secese v prostoru subsaharské Afriky nazvané *Somaliland: Nový stát na politické mapě světa?* (Hausvater 2015), která se věnovala normativním teoriím secese a analýze legitimacy secese v severosomálském regionu Somaliland. Na rozdíl od normativních teorií secese se explanatorními teoriemi závěrečné práce na českých vysokých školách věnují jen výjimečně nebo vůbec, stejně tak případu pobřežní Keni.

Nejinak tomu je i v české odborné literatuře. Případ secese pobřežní Keni je v česky psané literatuře zcela opomíjen, avšak i v anglicky psané je problematika nedostatečně zpracována. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o rozšířený jev, se kterým se musí řada suverénních států potýkat, by tato problematika jistě zasloužila více pozornosti akademiků. Data jsou čerpána především z dostupných odborných článků a výzkumů (např. Willis a Ngala 2014; Willis a Gona 2013; Goldsmith 2011), historických pramenů, oficiálních dokumentů, vyjádření ze strany vlády i hnutí a pro aktuálnost také z nejnovějších informací o situaci od zpravodajských agentur. Téma je aktuální a vzhledem k jeho zatím nedostatečnému zpracování v odborné literatuře by proto měla být předložená diplomová práce přínosná. K výběru tohoto případu také přispěl studijní pobyt v Keni na University of Nairobi, který je zajisté pro

práci přínosem z hlediska přístupu k informačním pramenům i z hlediska možnosti pohledu na problematiku v lokálním sociálním kontextu.

Práce se pokouší v kontextu explanatorních teorií secese najít odpovědi na následující otázky:

- (1) Jaké příčiny vedly k secesionistickým tendencím na území pobřežní Keni?
- (2) Proč secesionistické hnutí Mombasa Republican Council nebylo dosud úspěšné?
- (3) Potvrzuje či vyvrací případ pobřežní Keni vybrané explanatorní teorie secese?

Předložený text se skládá ze tří hlavní částí. První část je věnována definici secese a dalších termínů týkajících se politické dezintegrace. V druhé části jsou představeny klasifikace explanatorních teorií a vybrané teoretické koncepty. Třetí částí je případová studie věnující se secesionistickým tendencím v regionu pobřežní Keni a analýza případu v kontextu vybraných teorií.

1 Secese

Termín secese není v českém veřejném i mediálním diskursu příliš známý a je zřídka užívaný, vyjma secese jakožto uměleckého směru, který však nemá s politickovědním pojmem secese nic společného. Termín na poli sociálních věd v obecné rovině znamená odtrhnutí části teritoria a populace od existujícího státu za účelem založit nový nezávislý stát. V Evropě byl pojem zprvu používán primárně v nepolitickém významu, krok směrem k dnešnímu vnímání secese však lze spatřovat v 18. století ve Skotsku, kdy název *The Secession Church* používala odštěpená církev od původní *The Church of Scotland*. Pojem separace a následně i secese se poté v 19. století také rozšířil ve Spojených státech v kontextu vystoupení amerických států z Unie (Livingston 1998). Secese je často provázena ozbrojenými konflikty, ale řada konfliktů nebývá s problematikou secese spojována, případně je termín zaměňován slovem separatismus, které však nemusí znamenat totéž. Termín bývá často vnímán v negativních konotacích a hojně je v médiích nahrazován nepřesným eufemismem *nezávislost*.

1.1 Definice secese

Definice pojmu secese není tak přímočará, jak by se mohlo zdát, jelikož mezi badateli neexistuje konsensus na přesné definici a interpretaci fenoménu se tak u různých autorů rozcházejí. Většina badatelů se shoduje, že výstupem secese je nový stát na území, které dříve patřilo jinému již existujícímu státu. Rozpory se však objevují především v pohledu na samotný průběh secese a vztah mateřského státu k odtrhujícímu se území. Ivo D. Duchacek definoval secesi jako situaci, kdy se „*bývalá subnacionální teritoriální zájmová skupina objeví jako nový teritoriální národní stát, který je uznaný ostatními národními státy a má s nimi diplomatické vztahy, jakož i s tím [státem], jehož byl dříve součástí*“ (Duchacek 1970: 63 v Rosůlek 2014: 20). John R. Wood (1981: 111) definuje secesi jako antitezi k politické integraci, čili „*politickou dezintegraci, kdy se političtí aktéři v jednom či více subsystémech vzdají závazků, očekávání a politických aktivit vůči centru jurisdikce a zaměří se na centrum*

své vlastní.“ Jinými slovy se tak političtí aktéři distancují od institucí existujícího státu a začnou se soustředit na nově vytvořené instituce odtrhujícího se území. Harry Beran (1984: 21) chápe secesi jako odtrhnutí části území od existujícího státu a centrální vlády, přičemž odtrhující část zahrnuje teritorium a občany, které na daném území žijí. Secesionisté se přitom zřikají jakékoliv právní identity s mateřským státem.

Někteří autoři zdůrazňují, že secese je především proces, který se skládá z komplexní série rozhodnutí, nároků a vyjednávání, které mohou či nemusí vést k vytvoření nového státu (Kohen 2006: 14). Rovněž Pavković a Radan (2007) poukazují na to, že se jedná o proces. Secese je podle nich v současnosti chápána jako formální odtržení z aliance, federace, politické či náboženské organizace. Jejich vlastní definice zní: *„Secese je vytvoření nového státu odtrhnutím teritoria a jeho populace, které předtím bylo součástí existujícího státu.“* (Pavković a Radan 2007: 5). Tento proces většinou začíná vyhlášením nezávislosti a je ukončen, pokud je entita uznána signifikantním množstvím suverénních států. V takovém případě je produktem procesu nový suverénní stát a secese byla úspěšná. Pokud proces nebyl ukončen, secesi lze chápat jako neúspěšnou. Do této definice můžeme zahrnout i případy dekolonizace či rozpuštění federace na unitární státy.

Jaroslav Tir (2005) definuje secesi jako *„vnitřně motivované rozdělení vlasti, které vede k vytvoření alespoň jednoho (secesionistického) státu (např. Eritrea) s plnými suverénními právy a právním uznáním mezinárodní komunity, a zanechá za sebou ve výsledku menší rump state¹ (např. Etiopie)“* (Tir 2005: 714). Termín secese tedy chápe rovněž jako úspěšně ukončený proces s výsledkem nového suverénního státu na politické mapě, který se stane plnohodnotným členem mezinárodního společenství. Anderson (2004: 2) dodává, že vztah mezi danou teritoriální jednotkou a existujícím státem před secesí je hierarchický na úrovni domácí politiky, po secesi se však již jedná o vertikální vztah na mezinárodní úrovni.

---

¹ Rump state představuje zbytek dříve většího státu, který byl příčinou secese či jiné politické dezintegrace připraven o menší část území.

V českém kontextu je nejvýznamnějším akademikem věnujícím se fenoménu secese bezesporu Přemysl Rosůlek, který ve své publikaci *Politický secesionismus & Etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici* (2014) předkládá vlastní všeobecnou definici secese: „V důsledku deficitu ve vztahu mezi centrem a periferií se v politickém systému ustanoví politické hnutí, definované zpravidla kulturně či teritoriálně, které, podporované většinou obyvatel potenciálně secesionistického regionu, artikuluje záměr ustavit vlastní stát v hranicích území s argumentem oprávněného nároku na tento politický akt a na území regionu, vyhlásí nezávislost, ustaví mocenské orgány nového státu, vykonává kontrolu nad územím regionu a získává plnohodnotné uznání od existujících států, mezinárodních organizací i od státu, do něhož se skupina i s územím vyčlenila.“ (Rosůlek 2014: 53). Takováto definice rovněž implikuje úspěšně dokončený proces secese, jak o něm hovoří Pavković a Radan (2007).

Někteří akademici (Heraclides 1991; Crawford 2006) předkládají velmi specifickou a úzkou definici, která tak řadu případů odtržení území od státu vylučuje a vnímá tak secesi jako velmi vzácný fenomén. Současně tak vyvozují, že vzhledem k malému počtu případů není třeba hledat obecné principy a mechanismy secese. Pavković (2012) takovéto definice označuje jako restriktivní. Crawford (2006) definuje secesi jako „vytvoření státu za použití hrozby či násilí bez souhlasu bývalého suveréna“ (Crawford 2006: 375 v Pavković a Radan 2007: 6). Takováto definice je však limitovaná, jelikož vylučuje jakékoliv formy secese, které neproběhly za užití hrozby či násilí a současně jakékoliv odtrhnutí bez souhlasu mateřského státu. Automaticky tak vyřazuje řadu případů, kdy secese proběhla nenásilně (např. Československo, Estonsko, Lotyšsko, Litva) či se souhlasem mateřského státu (konsenzuální secese), jako v případě Eritrei či Jižního Súdánu.

Podle Hechtera (1992: 277) se o ryzí secesi jedná „pokud vysoce efektivní stát dovolí secesionistickému teritoriu odtrhnout se“. Dle uvedné definice Crawforda se od roku 1945 odehrála pouze jediná secese, a to v případě odtrhnutí Bangladéše od Pakistánu v roce 1971, který jeho podmínky splňoval. Podle Hechterovi definice se uskutečnily pouze dvě

secese, a to v případě odtrhnutí Norska od Švédska v roce 1905 a Irska od Velké Británie v roce 1922. Vylučuje i případ Bangladéše, jelikož Pákistán nebyl vysoce efektivním státem. Crawford naopak vylučuje případy spadající pod Hechterovu definici, jelikož v případě Norska byla secese oběma stranami uznána a v případě Irska se jednalo spíše o dekolonizaci a Irsko získalo status dominia.

Oproti tomu definice permissivní (Pavković 2012) definují secesi šířeji. Jsou tak vůči restriktivním inkluzivní a nabízí zařadit pod termín secese velkou řadu případů. Mezi permissivní tak můžeme zařadit výše uvedené definice Duchacka (1970), Wooda (1981), Berana (1984), Tira (2005) či Pavkovce a Radana (2007). Typickou permissivní definicí secese je i ta Glenna Andersona (2013: 344), který secesi definuje jednoduše jako „*odtrhnutí teritoria (koloniálního či nekoloniálního) od existujícího státu za účelem založit nový stát*“. Definice tedy neimplikuje souhlas mateřského státu a naopak zahrnuje i dekolonizaci jako případ secese.

Julie Dahlitz (2003) tvrdí, že „*problém secese se objevuje kdykoliv signifikantní část populace na daném teritoriu, které je součástí státu, vyjádří přání slovem či písmem stát se vlastním suverénním státem či se připojit a stát se součástí jiného suverénního státu*“ (Dahlitz 2003 v Pavković a Radan 2007: 6). I tato definice je však problematická, jelikož do termínu secese zahrnuje i odtržení za účelem připojení se k jinému státu. Tento fenomén však spadá do kategorie iredentismu, který se od secese odlišuje a bude vysvětlen v další části práce. Secesi jako „*separaci částí teritoria státu, vykonanou lokálními obyvateli s cílem vytvořit nový nezávislý stát či připojit se k jinému existujícímu státu*“ definuje Christine Haverland (2000: 254). I v tomto případě zahrnuje definice zmíněný iredentismus, obě definice jsou však inkluzivní v tom, že zahrnují velký počet případů. Pod tyto definice můžeme zařadit i výše zmíněné případy ryzí secese Irska, Norska a Bangladéše.

Pro účely práce si vystačíme s jednoduchou permissivní definicí Pavkoviće a Radana (2007). V případě pobřežní Keni se však dle takovéto

definice nejedná o ukončený proces a nelze jej zřejmě označit za secesi, čemuž však bude ještě věnován prostor v praktické části práce.

1.2 Typy politické dezintegrace

Jak bylo naznačeno, secese bývá mnohdy zaměňována s jinými pojmy spojenými s politickou dezintegrací, jejichž význam se však může lišit. Haas (1958: 16) definoval politickou integraci jako „*proces, kdy političtí aktéři několika rozdílných národních systémů jsou přesvědčeni předat loajalitu, očekávání a politické aktivity novému centru, jehož instituce drží či si nárokují jurisdikci nad již existujícími národními státy*“. Secese je pravým opakem, kdy se političtí aktéři takového subsystému vzdávají loajality, očekávání i politických aktivit na centru a požadují jejich předání na centrum vlastní. Mluvíme tak o opačném procesu, tedy dezintegraci. O secesi jako případu politické dezintegrace hovořil například Wood (1981: 111), který secesi definoval jako antitezi k politické integraci.

Nahlížen na secesi jako na dezintegraci rovněž umožňuje odlišit ji od jiných sociálních konfliktů či kolektivního chování, jako revoluce, rebelie či povstání. Secese obsahuje dezintegrační prvek v tom, že zahrnuje rozpad teritoriálního státu, nikoliv pouze útok, převrat či nahrazení existujících institucí. Politická dezintegrace státu však může mít více podob a výsledků. Hnutí, které usiluje o politickou dezintegraci, totiž může požadovat změny na úrovni domácí politiky či se zcela distancovat od centrální autority. Přistoupíme-li k secesi jako k určitému typu politické dezintegrace státu, lze určit, v kterých případech se jedná o secesi, a v kterých o odlišný fenomén.

1.2.1 Separatismus

Nejčastěji je secese zaměňována s pojmem separatismus ve veřejném a mediálním diskurzu, avšak i někteří autoři (Beran 1984, Smith 1981) mezi pojmy nerozlišují vůbec. Jasně vymežit rozdíl mezi secesí a separatismem se pokoušel John R. Wood v jeho zásadním textu *Secession: A Comparative Analytical Framework* (1981: 109–110). Dle něj je separatismus více vágním

a obecnějším pojmem, který zahrnuje všechny případy politického odcizení s cílem omezit kontrolu státní autority nad určitou oblastí. Podle něj separatismus představuje odpor určité politické entity vůči další inkorporaci či podřízení v rámci větší politické autority, které je již daná entita součástí. Separatismus se pak projevuje požadavky na větší regionální autonomii v určitých oblastech vládnutí. Jinými slovy, separatismus vychází z politického cíle omezit pravomoci centrální vlády nad určitým teritoriem uvnitř státu a přenést tyto pravomoci do rukou lidu a elit reprezentujících dané teritorium (Cabestan a Pavković 2013: 1).

Secese je naopak specifitější termín a spočívá v úplném odtržení od centrální autority za účelem vytvoření vlastního suverénního státu s vlastní centrální autoritou zcela nezávislou na mateřském státě. Klíčovým rozdílem je tedy to, zda je daná politická entita schopna uznat suverenitu existující centrální autority (Batrkus 1999: 9). V případě separatismu politická entita uznává suverenitu centrální autority, uvoluje se k tomu zůstat pod její jurisdikcí, požaduje však přenesení určitých pravomocí z centra na daný region. V případě secese entita suverenitu centrální autority nad daným regionem zcela odmítá a nárokuje si suverenitu vlastní.

Oba fenomény se však mohou přelévat, ze separatistického hnutí se může stát secesionistické a naopak. Jedno politické hnutí může rovněž zahrnovat separatistické i secesionistické názorové proudy, a cíle některých hnutí tak nemusí být zřetelné. Vytyčeny mohou být cíle separatistické, aby se následně změnilo na secesionistické, či může být vyjádřen požadavek na secesi, ale skutečným cílem hnutí může být pouze separace (Wood 1981: 110). Jak je patrné, oba jevy se mnohou často překrývají a může tedy být problematické určit, zda hnutí usiluje o secesi či separaci. Z důvodů této nejednoznačnosti tak oba jevy bývají v literatuře občas zkoumány a studovány společně.

1.2.2 Iredentismus

Dalším typem politické dezintegrace je fenomén zvaný iredentismus, ačkoliv ho někteří autoři (Buchanan 1997; Haverlant 2000; Dahlitz 2003) do secese zařazují. Odtrhnutí území od státu nemusí vždy znamenat vznik nového státu. Klíčovým rozdílem je, že zatímco secese představuje odtržení území od mateřského státu za účelem založení nového státu, v případě iredentismu jde o odtržení za účelem připojení k jinému státu, zpravidla sousednímu. Ačkoliv oba fenomény zahrnují odtrhnutí teritoria od mateřského státu, o secesi usiluje substátní skupina, zatímco iredentismus bývá iniciován dalším státem. Z hlediska mezinárodního práva a mezinárodních vztahů se jedná o sloučení části či celého teritoria existujícího státu s dalším existujícím státem. Secese dále zahrnuje pouze dvě strany – mateřský stát a odtrhující se území. Bavíme-li se o iredentismu, figurují v procesu strany tři – mateřský stát, iredentistický stát usilující o sloučení s teritoriem mateřského státu a odtrhující se teritorium (Pavković a Radan 2008: 22).

Termín iredentismus pochází z italského názvu „*Italia irridenta*“, čili „neosvobozená Itálie“, který označoval oblasti obydlené Italy nacházející se v tehdejší Rakousku-Uhersku a Švýcarsku, přičemž italští nacionalisté na konci 19. století usilovali o připojení těchto oblastí k sjednocené Itálii (Mayall 1990: 57). Iredentismus zpravidla vzniká, pokud si stát nárokuje určité území jiného státu, často na základě historické či etnické argumentace. Jako příklad lze uvést ideu pan-somalismu, kdy si Somálsko nárokovalo území obydlené etnickými Somálci v etiopských, keňských a džibutských regionech.

Anderson (2013: 271–272) rozlišuje čtyři typy takového sloučení: (1) Exogenní, pokud *stát B* násilně anektuje celý *stát A*, (2) exogenní, pokud *stát B* násilně anektuje pouze část *státu A*, (3) endogenní, kdy se se dobrovolně zcela sloučí *státy A* a *B*, a (4) endogenní, pokud se část *státu A* odtrhne a připojí se *k státu B*. První a druhý typ představuje anexi, či ilegální okupaci. V našem případě bývá zaměňován se secesí právě čtvrtý typ iredentismu. Secese však v určitých případech může sloužit i k zamaskování iredentistických záměrů, s cílem vyhnout se porušování mezinárodních norem a s tím spojenou mezinárodní kritikou. Takovým případem může být Jižní

Osetie, která vyhlásila v roce 1990 nezávislost, ale je de facto protektorátem Ruské federace (Rosůlek 2014: 30).

1.2.3 Expulze, exkluze a rozdělení

Pokud na teritoriu, jehož obyvatelstvo a elity usilují o odtrhnutí se od zbytku státu, sídlí i centrální vládní instituce a takové hnutí se ztotožňuje s právní identitou existujícího státu, nejedná se o secesi ale tzv. expulzi, neboli vyloučení (Beran 1984: 21).

O expulzi hovoří také Philpott (1995: 380–381), který ji popisuje jako situaci, kdy majorita obyvatel usiluje o vyloučení obyvatel žijících na území existujícího státu v určité teritoriální enklávě, ale obyvatelé této teritoriální enklávy vyloučení odmítají. V případě Keni by se tak v kontextu případové studie této diplomové práce jednalo o hypotetickou situaci, kdy by většinové obyvatelstvo Keni požadovalo vyloučení pobřežní Keni ze státu. Případ expulze je velmi vzácný. Jako příklad Beran (2005: 56) uvádí odtrhnutí Singapuru v roce 1965 od Malajské federace, který se expulzi velmi přibližoval. Pokud odtržení iniciuje majorita obyvatel žijící ve státě, která obývá větší území než menšina, která je proti, opět hovoříme o expulzi. Stejně tak pokud o odtržení usiluje majorita koncentrovaná na území menším než polovina státu, či má menšina obyvatel velký vliv a kontroluje například přírodní zdroje, a odštěpí se, ačkoliv zbytek státu je větší rozlohou i počtem obyvatel, jde rovněž o expulzi.

Klíčové k rozlišení secese a expulze tedy je, kdo drží mocenské centrum země (Rosůlek 2014: 31). Philipott (1995: 381) navíc rozlišuje i exkluzi, situaci kdy obyvatelé jednoho státu odmítají připojení vnější skupiny ke státu. Hypotetickým příkladem by mohla být událost, kdy by například souostroví Zanzibar usilovalo o připojení ke Keni, která by to však odmítla.

Secesi také můžeme odlišit od rozdělení (*partition*), které představuje rozpuštění jedno existujícího státu do více unitárních států (Beran 2005: 35). O'Leary (Princeton Encyclopedia of Self-Determination) definuje politické rozdělení jako rozložení dříve sjednocené entity do dvou či více částí. Secesi

popisuje jako „odpoutání“, zatímco rozdělení jako „roztržení“. Secese vyžaduje delší čas a jisté existující teritoriální uspořádání, rozdělení je však dle něj náhlé roztržení teritoria hranicemi v rámci alespoň jednoho státu, které má za výsledek vytvoření minimálně dvou různých suverénních jednotek s odlišnou centrální autoritou. V případě secese se jedná o iniciativu určitého regionu, zatímco rozdělení je vykonáváno centrální autoritou. Secesi tak můžeme považovat za dezintegraci „zdola“ a rozdělení za dezintegraci „shora“. I tento termín však řada autorů chápe jako synonymum secese či pojmy bývají zaměňovány.

Setkat se můžeme i s dalšími, často překrývajícími se termíny, jako rozložení (*dissolution*), defederalizace, či balkanizace, které však v mnoha případech mohou být považovány za secesi, především podle permissivních definic secese. Bartkus (1999: 9–10) zmiňuje jako další typ politické dezintegrace secesi směrem od substátních autorit, jako například snahy odtrhnutí Staten Islandu od New York City v USA nebo vytvoření kantonu Jura odtrhnutím od kantonu Bern v roce 1979 ve Švýcarsku. Kreptul (2003: 79, 92) mluví o příkladu švýcarských kantonů jako o tzv. vnitřní secesi.

1.3 Secese a dekolonizace

Autoři věnující se problematice secese se také rozcházejí v otázce, zda se v případě dekolonizace, která dala vzniknout velkému počtu nových států, rovněž jedná o secesi. Kohen (2006: 1) uvádí, že dekolonizace nebyla v kontextu mezinárodního právního pořádku považována za secesi, jelikož podle mezinárodních norem měly kolonie odlišný status od koloniálních velmocí, které kolonie spravovaly. Dekolonizace s sebou také přinesla poprvé v historii právo národů na sebeurčení prostřednictvím vytvoření vlastního nezávislého státu, v současnosti je však spíše respektována teritoriální integrita státu, pokud stát vládne demokraticky a respektuje lidská práva (Crawford 1999: par. 67e).² Otázkou se podrobněji zabývá Anderson (2013:

---

² Secese ve vztahu k mezinárodnímu právu není předmětem této práce, problematikou se však zabývají například Anderson (2013), Crawford (1997; 2006), Dahlitz (2003), Kohen (2006) či Walter

373–379), který naopak dochází k tomu, že koloniální teritoria byla plnohodnotnou součástí koloniálních velmocí a ty měly nad koloniemi suverénní moc, a odtrhnutí od této suverénní moci za účelem vytvoření nového státu je tudíž secesí. Za secesi považují dekolonizaci například i Pavković a Radan (2007: 21–22), kteří upozorňují na mnohé odlišnosti mezi fenomény, avšak zdůrazňují, že výsledek dekolonizace i secese je stejný, tedy vytvoření nového státu. Dekolonizace podle nich představuje vytvoření nového státu na teritoriu kontrolovaném existujícím státem, a to prostřednictvím odtržení z jeho jurisdikce, a proto ji považují za druh secese.

Coggins (2011a: 27) rozlišuje navíc jednostrannou (unilaterální) dekolonizaci, ke které došlo v takových případech, kdy lokální obyvatelstvo kolonie o získání nezávislosti neusilovalo, a naopak nezávislost iniciovala sama koloniální velmoc. Takový případ dekolonizace za secesi nepovažuje. Klíčovým atributem secese je tak pro něj vůle populace obývající daný region založit nový stát. Uznává, že koloniální a nekoloniální secese měly rozdílné vnitřní charakteristiky a konfliktní dynamiku, ale v obou případech obyvatelstvo (v případě kolonií osvobozenecká hnutí) usilovalo o odtržení od existujícího státu za účelem založit stát nový, a takové případy jako secesi označuje.

Dekolonizace je však již téměř ukončeným procesem a není již nadále důležitým právním a politickým problémem. Političtí vědci zabývající se secesí, ať už považují dekolonizaci za případ secese či ne, se tak v současnosti soustředí zpravidla na secesi regionů od existujících států v období po dekolonizaci.

1.4 Teoretické přístupy k secesi

Secese je komplexním problémem, který je nahlížen nejen z politické, ale i ekonomické, filosofické, sociologické či psychologické perspektivy. Stala se přitom významnějším předmětem zájmu sociálních vědců až v posledních

---

(2014). Mezi právními vědci panuje konsensus na tom, že mezinárodní právo neuznává právo na secesi za okolností jiných než je dekolonizace, ale současně takovéto právo ani neupírá (Buchanan 1998: 251).

desetiletích 20. století. Teprve v 70. letech lze mluvit o secesi jako o autonomním předmětu výzkumu na poli sociálních věd. I přesto byl tento jev na poli teorie opomíjen navzdory četnému výskytu a významným sociopolitickým dopadům secesí. V kontextu subsaharské Afriky můžeme zmínit tehdejší secesionistické tendence a pokusy o secesi v konžské Katanze, nigerijské Biafře, či etiopské Eritrei. Teprve na přelomu 80. a 90. let lze pozorovat zvýšení zájmu o fenomén v kontextu ukončení Studené války a rozpadu Sovětského svazu či Jugoslávie (Rosůlek 2014: 39). Najít lze řadu přístupů, obecně však můžeme pozorovat dva hlavní teoretické proudy. Prvním a starším teoretickým proudem jsou *explanatorní* neboli *vysvětlující teorie secese*, které usilují o vysvětlení, proč a jak secese vzniká a probíhá. Mezi autory věnující se explanatorním teoriím secese můžeme zařadit například Wooda (1981), Horowitze (1985) či Smitha (1981). Tyto teorie budou podrobně popsány ve druhé kapitole diplomové práce.

Druhým teoretickým proudem jsou takzvané *normativní teorie secese*. Ty se snaží primárně určit, za jakých podmínek je secese ospravedlnitelná a za jakých nikoliv, a zda vůbec existuje politické nebo morální právo na secesi. Allen Buchanan (1997) klasifikoval normativní teorie do dalších dvou podskupin, a to na *teorie primárních práv a remediální teorie*, podle podmínek, za kterých autoři považují secesi za ospravedlnitelnou.³ Autory věnujícím se normativním teoriím secese jsou kupříkladu Harry Beran (1984), Anthony H. Birch (1984), Allen Buchanan (1991, 1997) či Robert W. McGee (1994). Pavković a Radan (2007: 171) rozlišují ještě jeden typ vědeckého bádání v oblasti secese, který označují jako *legalistický přístup*. Tato perspektiva se zaměřuje primárně na právní dokumenty, které se věnují otázce odtržení území a populace od suverénního státu, jako ústavní zákony, rezoluce OSN či soudní rozhodnutí.

---

³ Autor práce se normativním teoriím věnuje podrobněji v bakalářské práci *Somaliland: nový stát na politické mapě světa?* (Hausvater 2015).

2 Explanatorní teorie secese

Na rozdíl od normativních teorií secese, které se zaměřují spíše na filosofický problém, tedy zda a za jakých podmínek mají skupiny právo na odtrhnutí a založení vlastního státu, explanatorní teorie se zabývají otázkou empirickou, tedy proč skupiny o secesi usilují a jaké jsou příčiny secese. Kromě toho se však explanatorní teorie zabývají řadou dalších dílčích otázek, jako proč některé skupiny uspějí, zatímco jiné ne, jaké podmínky zvyšují pravděpodobnost pokusu o secesi, co ovlivňuje načasování secese, proč mají některé skupiny veřejnou podporu a jiné ne, jakou roli hrají externí aktéři, či proč jsou některé secese násilné a jiné probíhají nenásilnou formou. Explanatorní teorie secese jinými slovy usilují o to fenomén secese vysvětlit.

2.1 Klasifikace explanatorních teorií secese

Explanatorní teorie secese lze klasifikovat podle různých kritérií. Siroky (2011: 47) rozděluje teorie do skupin na základě úrovně analýzy. První skupinou jsou teorie, které k secesi přistupují na úrovni (1) *substátní analýzy* (Horowitz 1985; Hale 2008) a jako klíčové aktéry považují secesionistická hnutí (respektive etnické skupiny). Tyto perspektivy zkoumají jako klíčové faktory vysvětlující secesi například ekonomickou nerovnost, etnickou geografii a demografii či politické křivdy.

Druhou skupinou jsou státocentrické teorie, které provádí analýzu na (2) *úrovni států* (Fearon a Laitin 2003; Kubo 2013; Fabry 2011), a zaměřují se na chování států vůči minoritám, represi, násilí, kapacitu státu či institucionální charakteristiky.

Třetí skupina teorií operuje na (3) *mezinárodní úrovni* (Jenne 2004; Coggins 2011b) a věnuje se externím aktérům a zahraničním mocnostem společně s jejich chováním, důvody a dopady jejich zapojení. Siroky (2011: 69) však uvádí, že všechny úrovně této triády jsou provázané.

Kvalitní explanatorní teorie secese nám může nejen poskytnout vysvětlení, ale rovněž může umožnit secesi do jisté míry předpovídat, kdy a

kde by mohlo k secesi dojít. Pokud dojde v určitém případě k secesi, jinde k ní může dojít také, pokud jsou okolnosti stejné. Jak tomu však na poli sociálních věd bývá, schopnost určení kauzality a predikce je z důvodu vysokého počtu relevantních proměnných často problematická a limitovaná. Samotní autoři teorií se rozcházejí v názoru, zda má dosavadní výzkum vůbec kapacitu na to předpovídat, kdy a kde se secese objeví (Smith; Horowitz; srov. s Wood; Hechter). Některé explanatorní teorie se však o nalezení takových vztahů pokouší a Pavković a Radan (2007: 174) na tom staví svoji klasifikaci. Rozlišují tak explanatorní teorie (1) *nekauzální*, (2) *kauzální* a (3) *kauzální/prediktivní*. Dle nich však zatím nebylo objeveno univerzální vysvětlení příčin, které by bylo možné vztáhnout na všechny případy secese. Podařilo se však vysvětlit příčiny určitých secesí a určitých segmentů procesu secese (Pavković a Radan 2007: 191).

V předchozí kapitole byla secese vysvětlována jako typ politické dezintegrace. Podle Heraclida (1991) rovněž explanatorní teorie secese vychází z teorií dezintegrace. I přesto, že je politická dezintegrace běžně pokládána za nežádoucí jev, nikoliv však za možnost, která by mohla vyřešit četné konflikty zájmů mezi skupinami, teorií dezintegrace existuje mnoho (srov. s Siroky 2011). Rozlišit můžeme teorie nepřímé (*pre-theories*), jejichž primární předmět zájmu není dezintegrace, ale k výzkumu dezintegrace jsou také relevantní, a přímé, které se na dezintegraci primárně zaměřují. Hlavní přímé teorie dezintegrace nalezneme tři – (1) *vnitřní kolonialismus*, (2) *primordialismus* či *teorie etnicity* a (3) *komunalismus*.

(1) *Teorie vnitřního kolonialismu*, kterou rozvinul především Michael Hechter, vychází z toho, že státy, které nejsou integrované, mají tendenci rozdělit se na dvě kulturní skupiny, přičemž dominantní skupina vytváří jádro, a druhá skupina sestává z podřízených kulturních skupin, a tvoří tak periferii. V případě, že existuje ekonomická nerovnost mezi skupinami a práce je dělena na kulturní bázi, znevýhodněná skupina odporuje integraci a naopak má sklony k separatismu či secesi.

(2) *Teorie etnicity či primordialismus* zahrnuje velké množství rozličných přístupů, základním východiskem však je princip, podle kterého je etnicita základní nezávislou proměnou, která vede politické dezintegraci, a to bez ohledu na nerovnost, či dominanci jedné skupiny. Podle těchto přístupů pouze názorové odlišnosti týkající se jazyka, náboženství, kultury či původu mohou vést k separatismu a secesi.

(3) *Komunalismus* je obecnějším přístupem a vytváří jistý kompromis mezi zmíněnými protichůdnými perspektivami. Podle komunalistů k dezintegraci a secesionismu dochází důsledkem neshod mezi elitami ohledně směru změn a politickými křivkami spojenými s nedostatkem zdrojů. Secesionistické tendence se pak objevují v reakci na ohrožení privilegií elit, či pokud neprivilegované skupiny začnou vnímat politickou, ekonomickou či sociální nerovnost (Heraclides 1991: 5–9).

Dle Heraclida (1991:11–12) existuje alespoň dvanáct modelů a teorií secese, které vychází z principů výše uvedených teoretických proudů. Jako nejdůležitější modely lze uvést model teritoriálně-ideologický, reprezentovaný Ivenem D. Duchackem (1977), Smithův (1981) model secese jako socio-historického procesu, model primárních faktorů zahrnujících etnicitu, náboženství, sousedství či marginalizaci podle Crawforda Younga (1976) a Horowitzův (1981) model založený na vztahu mezi secesí a ekonomickými podmínkami.

Velká část modelů nachází příčiny secese v ekonomickém vykořisťování či marginalizaci, přičemž secesionistické skupiny zpravidla usilují o zlepšení své ekonomické situace ve vztahu k dalším skupinám na území mateřského státu. Secesionismus je dle teorií také často zapříčiněn strachem skupiny z kulturní a politické dominance jiné skupiny ve státě a s tím spojený strach z kulturní asimilace či kulturní destrukce. Jako skupiny, které jsou k secesionistickým tendencím nejnáchylnější, bývají nejčastěji označovány takové, kterým je v mateřském státě odepřen podíl na politické moci (Anderson 2004: 3). Teorie se však neomezují jen na tyto faktory.

Práce se zaměřuje na modely, které Heraclides (1981), Pavković a Radan (2008) nebo i Přemysl Rosůlek (2014) považují za nejzásadnější. Pozornost je věnována především analytickému rámci Johna R. Wooda (1991), dále modelům Smitha (1979; 1981) a Horowitze (1985), teorii racionální volby podle Michaela Hechtera (1992) a obecnému harmonizovanému modelu Alexise Heraclida (1991).⁴

2.2 Hlavní teoretická východiska

2.2.1 John. R. Wood – Analytický rámec secese

John R. Wood se ve své práci *Secession: A Comparative Analytical Framework* z roku 1981 pokusil jako první vytvořit komplexní analytický rámec a vytvořit šablonu pro budoucí výzkum secese. Na secesi nahlíží jako na dynamický proces a teorie secese by se dle něj měly zkoumat následující fáze procesu: předpoklady secese, vznik secesionistických hnutí, reakce centrálních vlád, přímé katalyzátory secese a řešení secesionistických krizí ozbrojeným konfliktem (Wood 1981: 109).

Identifikuje několik skupin předpokladů, které zvyšují pravděpodobnost secesionistického odcizení:

- (1) *Geografické předpoklady*. Mezi ně patří existence oddělitelného teritoria, na kterém žije část populace, která by potenciálně mohla usilovat o secesi. Samotná oddělitelnost (separabilita) teritoria přitom spočívá v možnosti odtrhnout teritorium od existujícího státu bez toho, aby odtrhnutí způsobilo vážné ohrožení vojenské bezpečnosti či omezilo přístup k trhu a přírodním zdrojům, a to jak existujícímu státu, tak secesionistickému teritoriu. Wood tedy nemá na mysli primárně

---

⁴ Mezi další často citované modely patří teorie secesí v liberálních demokraciích Stephané Dion (1996), secese v kontextu rozpadu Sovětského svazu Kisangani Emizet a Vicki Hesli (1995), eklektická teorie založená na rozlišení strukturálních podmínek a konceptu křivdy R. Premdase (1990), model secese J. Oakleyho (2003) jako jediného východiska k teritoriálním etnickým požadavkům či ekonomická perspektiva Milici Z. Bookman (1992).

přirozené geografické překážky, které předpokladem pro secesi vůbec být nemusejí. Rozhodující je i etnická geografie. Daná etnická skupina by měla být z větší části teritoriálně koncentrovaná na daném území. Je-li dané etnikum ve státě geograficky fragmentované, secese je nepravděpodobná. Secesionistické územní nároky navíc zpravidla kopírují linii již existujících regionálních hranic.

- (2) *Sociální předpoklady.* Obecným sociálním předpokladem, který vede k secesionistickému odcizení je kulturní heterogenita, která produkuje uvědomění si příslušnosti k dané etnicitě. K pravděpodobnosti secese tak přispívají proměnné jako velikost a distribuce etnických skupin, vztahy mezi etnickými skupinami, podřízený či nadřazený status etnické skupiny v rámci státu, který může produkovat pocit křivdy, nerovnoměrná distribuce zdrojů a nerovnoměrný dopad modernizace, který může produkovat rozdíly napříč regiony. Tyto faktory často produkují solidaritu v rámci etnické skupiny, která je zásadním předpokladem k secesionistickému odcizení.
- (3) *Ekonomické předpoklady.* Ekonomická deprivace bývá častým argumentem secesionistických hnutí, nicméně není nutným předpokladem. Řada takových regionů se totiž o secesi nepokoušela, a naopak lze najít případy, kdy o secesi usilovaly i regiony s lepší ekonomickou situací, než ve zbytku státu. Pravděpodobnost secesionistického odcizení však zvyšuje frustrace z očekávání způsobeného ekonomickým růstem následovaným prudkým propadem ekonomiky, tento předpoklad lze však aplikovat pouze na případy prosperujících regionů v daném státě. Předpokladem pro ekonomicky slabší regiony však může být frustrace skupin ležících na periferii státu způsobená vykořisťováním ze strany centra (jádra). Ani jeden z předpokladů však nevysvětluje, proč tyto faktory u některých skupin vedou k odcizení a u jiných ne.
- (4) *Politické předpoklady.* Hlavním politickým předpokladem je absence či úpadek legitimacy stávajícího politického systému či režimu, způsobený neschopností státu vytvářet pocit společné identity a zajistit blahobyt

pro své občany nebo neschopnost zvládat globální demografické, ekonomické a sociální problémy. Krize legitimacy tak nastává, pokud stát nemá kapacitu jednat či problémy přehlíží. Pravděpodobnost secese může také navyšovat absence či neefektivita celonárodních politických stran a stranického systému. Je však problematické vnímat jako předpoklad centralizaci či decentralizaci systému, jelikož k secesím dochází v obou případech. Samotný proces decentralizace může naopak budít dojem ztráty legitimacy centra a secesionistické tendence tak podporovat.

- (5) *Psychologické předpoklady.* Mezi předpoklady pro secesi patří i emocionální element, v tomto případě touha po vlastním nezávislém státě. Současně je třeba vzít v úvahu i druhou stranu mince, kterou je touha po zachování celistvosti státu a udržení statusu quo ze strany centra. Prvotním psychologickým motivem secesionistů může být touha po bezpečnosti a ochraně před hrozbou, stejná touha se však objevuje i z pohledu centra vůči secesionistickému regionu. Pokud se stát nachází ve stavu, kdy je psychologická orientace centra takto diametrálně odlišná od psychologické orientace secesionistů, vyvolané napětí se stává předpokladem pro secesi. Wood mluví také o demonstrativním efektu způsobeném kupříkladu dekolonizací, který vyúsťuje v závist secesionistických regionů vůči jiným, často teritoriálně i populačně větším entitám, kterým se dostalo statusu suverénního nezávislého státu. Tento element však hodnotí jako neuspokojivý vysvětlující předpoklad pro secesi.

Tyto faktory se dle Wooda vyskytují v různých případech v různé míře a zvyšují pravděpodobnost pokusu o secesi. Nezbytnou podmínkou pro uskutečnění jakékoliv secese je však pro něj secesionistické odcizení, což představuje situaci, kdy daná skupina obyvatel přestane považovat centrální vládu a stát za vlastní. Vyděluje pak předpoklady, které mohou vést k tomu, aby k secesionistickému odcizení došlo. Těmi jsou existence oddělitelného teritoria s přítomností velké části obyvatel, která by o secesi mohla usilovat, existence vzájemné solidarity v rámci takové skupiny, měnící se přístup k

benefitům modernizace (pocit deprivace z dopadu modernizace), pokles legitimacy centrální vlády vedoucí k přesvědčení, že secese je pro teritorium výhodná, a pocit či očekávání ohrožení identity a bezpečnosti skupiny.

Wood (1991: 122) uvádí, že je problematické určit moment, kdy za přítomnosti zmíněných předpokladů začne vznikat secesionistické hnutí. V některých případech se totiž hnutí formuje delší dobu, v jiných se naopak hnutí zformuje v krátkém časovém úseku během probíhající krize, případně hnutí vůbec nevznikne a k secesi přesto dojde. Na triádě ideologie, vůdcovství a organizace se však pokouší analyzovat, proč některá hnutí uspějí, zatímco jiná nikoliv. Z hlediska ideologie je v naprosté většině případů přítomný nacionalismus postavený na rétorice, že nový stát nebude jako stát stávající, ale jen v malém počtu případů je secese zaštitěna jinými doktrínami. Předpoklady pro secesi však oživuje spíše vůdcovství, nežli ideologie. Jsou to právě vůdci, kteří mohou svou rétorikou vyvolat požadavek secese ve veřejnosti a vůdcovství je tak klíčovým faktorem ve formování hnutí. Zásadní je rovněž kvalitní organizace secesionistických hnutí, která vůdcům umožňuje mobilizovat veřejnost.

Na výsledek pokusu o secesi má zásadní vliv reakce centrální vlády. Centrální vláda má dvě základní možnosti jak reagovat na secesi, a to buď potlačit secesionistické hnutí, nebo se pokusit o přebudování národa skrze větší uznání národní plurality. V případě potlačení secesionistů může vláda omezit pluralistický charakter společnosti prostřednictvím asimilace, což však může být v některých případech kontraproduktivní. Pokud vláda zvolí přebudování národa, jedná se zpravidla o ústavní změny, kterými může být například změna administrativního rozdělení v rámci státu, posílení zastoupení regionů ve vládě či decentralizací, případně změny mimoústavní v podobě dílčích dohod. Tyto změny však mohou být komplikovaným procesem. Výsledek pokusu o secesi v tomto případě tedy závisí na schopnosti centrální vlády utvrdit svoji legitimitu suveréna na celém svém území a využít od toho odvozenou autoritu.

Secesionistická krize začíná ve chvíli, kdy byly vyčerpány všechny možnosti vzájemného soužití secesionistického regionu a mateřského státu. Moment, kdy odstartuje proces secese či se centrální vláda rozhodne záměry potlačit silou, označuje Wood (1991: 128) jako *bod odkud není návratu*. Tímto bodem je většinou událost, určitý katalyzátor secese, který představuje ohrožení jedné nebo druhé strany. Pokud se centrální vláda rozhodne pokus o secesi potlačit, jen zřídka konflikt eskaluje v otevřenou válku.

Ačkoliv Woodův analytický rámec neumožňuje dělat jednoznačné závěry při vysvětlování secese, dokazuje, že secese je velmi komplexní problematikou s velkým počtem proměnných, k jejíž vysvětlení je třeba brát v úvahu řadu faktorů. Jeho analytický rámec by měl být také aplikovatelný na jakýkoliv typ secese. Neodhaluje kauzální vztahy, pouze fáze procesu secese, přičemž proces secese může skončit v kterékoli z nich. Jak je patrné, v jeho interpretaci je složité jakýkoliv vývoj secese předpovídat. Pro svoji komplexnost je však jeho analytický rámec v předložené práci vhodným odrazovým můstkem k představení dalších konceptů.

2.2.2 Anthony D. Smith – Secese jako důsledek socio-historického procesu

Anthony D. Smith nahlíží na secesi (kterou však v jeho textech označuje jako separaci) jako na důsledek socio-historického procesu. Podle něj je secese po boku izolace, akomodace, komunalismu, autonomismu a iredentismu jednou ze strategií etnických skupin v polyetnických státech (Smith 1981: 15–16). Secesionistická hnutí rozdělují do dvou skupin, a to na teritoriální hnutí a etnická hnutí.

Teritoriální hnutí staví svoji odlišnost od centra na základě geografických atributů. Příčinou secesionistického odcizení v tomto případě bývá často pocit geografické odtrženosti od centra a odlehlost centrální vlády. Fyzická vzdálenost od centra pak může dát vytvoření specifické politické kultury, která může být základem pro následný požadavek secese. Takovým případem mohou být odlehlé ostrovy či zámořské kolonie. Jako příklad uvádí

odtržení třinácti amerických kolonií od Anglie či secesi Argentiny a Kolumbie od Španělska (Smith 1979: 22).

V případě etnických hnutí, na která se Smith primárně soustředí, jsou požadavky formovány na základě společné historické paměti a kultury, která skupinu specificky odlišuje od zbytku státu, respektive kulturní diskriminaci. V takovém případě je cílem secesionistického hnutí navrátit ztracenou identitu, její právoplatný status a důstojnost, které by mohlo být nabyto prostřednictvím nezávislé politické existence. Secesionistické odcizení etnických skupin pramení z víry ve specifičnost a unikátnost komunity, na základě čehož si nárokují právo spravovat své politické záležitosti samy podle vlastních historických pravidel (Smith 1979: 22).

Smith předkládá tři nezbytné fáze, které musí secesi etnické skupiny předcházet. Prvním předpokladem je vytvoření centralizované (1) *vědecké byrokracie* spojené s růstem racionalistického a kritického vzdělávání. Tyto moderní byrokratické aparáty cílí na efektivitu, přičemž zahrnují využití vědeckých metod, technologií a sekulární vzdělání jejich zaměstnanců. Ve výsledku produkují homogenitu a uniformitu ve vztahu k dominantní kultuře, což vede k diskriminaci minorit z konkurenčních kultur v daném státě, především v rovině pracovního trhu. Tato diskriminace následně vede k mobilizaci inteligence z postižených etnických menšin, což má za výsledek (2) *odvrácení se od centrální byrokracie* a upnutí se na vlastní identitu a historii, která jim může zajistit důstojný status a moc, jež jim byla ze strany centra upírána. Tento politický separatismus produkuje tzv. (3) *etnické obrození (ethnic revival)*, které představuje novou historickou vizi, čili interpretaci sociálních a individuálních fenoménů jako sekvenci událostí posilující identitu skupiny. Tento etnický historicismus posiluje uvědomění si odlišnosti skupiny od centra a ve výsledku vytváří prostor pro politizaci skupiny a formování politických požadavků (Smith 1979: 29–31; 34).

Proces zahrnuje zrod centrální sekulární inteligence, která se rozchází s existující inteligencí etnických menšin, jež je tak izolována a obrací se k vlastní historii etnické skupiny, a stát tak prochází krizí legitimacy. Pokud

centrální byrokracie pokračuje v přehlížení a diskriminaci skupiny, výsledkem jsou požadavky na autonomii regionu či komunalismus. Pokud centrální vláda nadále ignoruje tyto požadavky, proces vyvrcholí požadavkem secese. Smith zaměřuje jeho model primárně na Evropu a Severní Ameriku, dle Pavkoviće a Radana (2007: 181) je však aplikovatelný rovněž na dekolonizované státy v Africe a Asii, které nejsou schopny odpovídat na požadavky etnických menšin. Smithův model nicméně nelze vztáhnout na veškeré případy secese, ale pouze na ty, které jsou iniciovány etnickým hnutím.

2.2.3 Donald L. Horowitz – Vyspělost či zaostalost skupin a regionů

Podle Donalda Horowitze (1985: 230) rozhoduje při vzniku secesionistických hnutí především domácí politika ve smyslu vztahu centra k danému regionu. Pro samotný úspěch secese je však určující mezinárodní politika. Odmítá ale tvrzení, že co se secese týče, drží primát relativně bohaté regiony. Podle něj o secesi usilují spíše regiony chudší (srov. s Wallerstein 1961).

Ve svém modelu se Horowitz pokusil objasnit, které etnické skupiny a za jakých podmínek se o secesi pokusí. Potenciální secesionistické skupiny rozdělil do kategorií vyspělé a zaostalé. Vyspělé skupiny jsou takové, které těží z příležitostí ve vzdělávání a nezemědělského pracovního trhu a disponují relativně vysokými příjmy. Zaostalé skupiny jsou oproti tomu charakterizovány nižší úrovní vzdělání a nižším poměrem dobře placených zaměstnání a příjmů. Zároveň také rozděluje regiony na vyspělé a zaostalé v poměru k ekonomické výkonnosti reprezentované regionálním příjmem na osobu. Na základě tohoto rozdělení pak rozlišuje čtyři různé cesty k secesi (Horowitz 1985: 236–259):

- (1) *Zaostalé skupiny v zaostalých regionech.* Tento typ zahrnuje nejvíc skupin, které se o secesi pokusily. Mají tendenci se o secesi pokusit krátce po získání nezávislosti státu či krátce po odmítnutí jejich požadavků. Příčinou secese bývá neschopnost konkurovat ostatním vyspělejšími regionům v rámci unitárního státu. Skupině se nedostává dostatečné politické reprezentace vzhledem k podílu obyvatelstva a státu dominují členové jiných skupin. Do regionální správy ještě navíc

mohou být delegováni lidé z jiných regionů. K rozhodnutí odtrhnout se také většinou dochází bez ohledu na ekonomickou výhodnost tohoto činu.

- (2) *Vyspělé skupiny v zaostalých regionech.* V takovýchto podmínkách zpravidla k pokusu o secesi dochází méně často a spíše později. Na rozdíl od zaostalých skupin spíše než na reprezentaci ve vládě cílí na to, zajistit si, že skupina nebude diskriminována. Vyspělé skupiny v zaostalých regionech se také uchylují k secesi jen v případě, že setrvání v mateřském státě není dále výhodné, či pokud jsou vystaveni diskriminaci nebo násilí. Na rozdíl od předchozí skupiny nebývá rozhodnutí o secesi tak impulzivní, práh tolerance ohledně dění ve státě je mnohem vyšší a skupina se uchyluje k secesi až jako poslední možnosti.
- (3) *Vyspělé skupiny ve vyspělých regionech.* Dle Horowitze dochází v drtivé většině případů k secesi u zaostalých regionů, nikoliv vyspělých. U vyspělých skupin ve vyspělých regionech dochází většinou k vývozu kapitálu a pohybu populace mimo daný region a region generuje více příjmů a přispívá do státní kasy unitárního státu víc, než sám přijímá. Skupiny ale většinou mají zájem na udržení trhu pro jejich produkty a politickou participaci v rámci existujícího státu a k secesi se uchylují jen velmi zřídka. K těmto pokusům dochází v případě systematické dominance a diskriminace ve státě ze strany jiných skupin a za předpokladu minimálních ekonomických dopadů.
- (4) *Zaostalé skupiny ve vyspělých regionech.* Tento případ je ve vztahu k secesi jakýmsi hybridem mezi zaostalými skupinami v zaostalých regionech a vyspělých skupin ve vyspělých regionech. Tyto skupiny mají tendenci usilovat o secesi krátce po získání nezávislosti státu, nedochází k ní však často. Stejně jako u zaostalé skupiny v zaostalých regionech přispívá k pravděpodobnosti secese strach z konkurence vyspělých skupin a jejich dominance. U těchto zaostalých skupin také většinou existuje přítomnost vyspělých skupin v rámci jejich regionálních hranic, které pak bývají v rámci regionu diskriminovány.

Secese může být pro tyto skupiny ekonomicky výhodná, jelikož zpravidla přispívají do příjmů států více, než přijímají, ale rozhodují se pro secesi bez ohledu na ekonomickou stránku. Většinou také nemají zájmy mimo jejich region a zřídka u nich existuje pohyb obyvatel a kapitálu mimo region. Předpoklady pro pokus o secesi bývá nedostatečná reprezentace a politické požadavky migrantů z jiných regionů.

Na základě této kategorizace lze předpokládat, že zaostalé skupiny v zaostalých i vyspělých regionech se o secesi pokusí dříve, než vyspělé skupiny, a že zaostalé skupiny v zaostalých regionech se o secesi pokusí nejčastěji. Horowitz dále upozorňuje na čtyři univerzální předpoklady secese. Těmi jsou odpírání jakéhokoli politického vlivu secesionistickému regionu, kterému dochází většinou ve vojenských režimech či v etnicky založených stranických systémech, dále násilí páchané na dané etnické skupině, ztráta členů skupiny prostřednictvím asimilace a v poslední řadě migrace etnických cizinců do potenciálně secesionistického regionu (1985: 262–263).

2.2.4 Michael Hechter – Teorie racionální volby

Zatímco pro Horowitze (1985) jsou rozhodující skupiny, Michael Hechter (1992) volí jako úroveň analýzy jednotlivce a odráží se od teorie racionální volby. Jako hlavní motivaci secesionistů spatřuje maximalizaci uspokojení vlastních zájmů jednotlivců. Na secesi tak nahlíží jako na výsledek řady kolektivních rozhodnutí uskutečněných regionálními vůdci a obyvateli regionu, současně ale také řady lídrů a obyvatel mateřského státu. Jak bylo již dříve uvedeno, Hechterova restriktivní definice čisté secese zahrnuje jen velmi omezený počet případů a jedná se tak o velmi vzácný fenomén.

Secese podle něj zahrnuje dva nutné elementy, a to kolektivní rozhodnutí obyvatel secesionistického teritoria odtrhnout se a kolektivní rozhodnutí lídrů mateřského státu, že čisté náklady spojené s odtrhnutím regionu jsou negativní. Secese je pak výsledkem čtyř jednotlivých procesů. Prvním procesem je (1) *kolektivní shoda na existenci teritoriální subjednotky*

v mateřském státě a jejích hranicích. Tato subjednotka je regionem, kde většina obyvatel sdílí zájem na odtrhnutí od mateřského státu, přičemž není vyloučena přítomnost zájmu proti secesi. Dle Hechtera se přitom pravděpodobněji zformuje secesionistické hnutí v regionech s unikátní ekonomickou specializací a specifickými ekonomickými zájmy a kulturou (Hechter 1992: 269–272) .

Dalším procesem je (2) *kolektivní akce*. Předpokladem pro kolektivní akci je nutná identifikace obyvatel s politickým hnutím, které je schopné kolektivního rozhodování a akce. V Hechterově interpretaci musí skupina sdílet také společný zájem na produkci určitého zboží či obchodu. K tomu aby ke kolektivní akci v čele došlo, však musí existovat v daném státě podmínky, za kterých jsou obyvatelé regionu ochotni se kolektivní akce účastnit. Těmi jsou podle Hechtera svoboda sdružování, institucionální struktury nakloněné k vzniku nových politických stran, vysoká regionální institucionální autonomie, svoboda sdružování a vyhlídky na patronaci. Kolektivní akcí pak může být vznik secesionistické politické strany, která však musí obyvatelům rovněž přinášet určitý užitek, například vytvořením pracovních míst. Pokud jsou tyto podmínky splněny, roste členství obyvatel ve straně. Takovoto prostředí vhodné ke kolektivní akci se však objevuje jen velmi zřídka (Hechter 1992: 273–275).

Klíčová je rovněž (3) *sociální základna hnutí*. V literatuře panuje konsenzus, že sociální základnu secese formuje především střední třída. Hechter v souladu s teorií racionální volby předpokládá, že obyvatelé usilují především o vlastní prospěch, a tak secesi podporují především lidé, jejichž osobní materiální prosperita nezávisí na jiném regionu než tom secesionistickém. Zaměstnanci v průmyslu jsou spíše závislí na trhu mimo daný region, oproti malým podnikatelům, vládním zaměstnancům a zaměstnancům v sektoru služeb. Střední třída má rovněž lepší přístup k rozdělování zdrojů a secese si rovněž získá podporu u populace, která si přeje vládu lidí stejného náboženského vyznání či mluvčích stejného jazyka, přičemž tak očekávají lepší postavení na pracovním trhu. Rovněž vytvoření omezeného počtu pracovních míst vyžadující určité schopnosti v oblasti

vzdělávání a byrokracie může být důvodem podpory secese střední třídou (Hechter 1992: 275–277).

Podle Hechtera je k dosažení secese klíčové i (4) *rozhodnutí mateřského státu*. Stát rovněž kalkuluje, zda je pro něj výhodnější region udržet či svolit k odtrhnutí, tato možnost je však vysoce nepravděpodobná. Stát se může rozhodnout nabídnout obyvatelům regionu například pracovní pozice, zdroje, ústavní reformy v podobě federalismu či vyšší míru autonomie, nebo změnit administrativní rozdělení státu a region tak rozdělit. V poslední řadě může secesi potlačit také silou (Hechter 1992: 277–279).

Obecně tedy z Hechterova modelu racionální volby lze vyvodit, že k tomu, aby se skupina o secesi pokusila, je nezbytné, aby členové skupiny věřili, že jim secese přinese více osobního užitku, než setrvání v mateřském státě. Každému pokusu o secesi tak musí předcházet strategická kalkulace jednotlivců, zda secesí získají více, než setrváním v rámci státu. Vzhledem k jeho důrazu na svolení mateřského státu k secesi je secese dle tohoto modelu velmi nepravděpodobná a vzácná a případy, kteří jiní autoři za secesi považují, označuje jako fragmentaci.

2.2.5 Alexis Heraclides – Obecný harmonizovaný model

Alexis Heraclides (1991) se pokusil na základě existujících teorií sestavit obecný harmonizovaný model, který by bylo možné vztáhnout na všechny případy secese. Uvádí tři základní nezávislé proměnné, bez kterých se secese nemůže uskutečnit. Těmi jsou určité teritorium, dostatečně velká skupina obyvatel, která sama sebe definuje jako odlišná, a třetím je určitý typ vztahu, který existuje mezi centrem a touto skupinou (Heraclides 1991: 13).

Je klíčové, aby existovala silná teritoriální základna, která je zřetelná v rámci daného státu, a je kompaktně osídlena danou skupinou obyvatel. O nezávislost však mohou usilovat i skupiny bez jasně vymezeného teritoria a osídlení, které se však do secesionistického hnutí zformují jen těžko, stejně tak skupiny žijící roztroušeně v rámci státu. Skupinová identita může být posílena vzdáleností teritoria od centra a secesionistický potenciál také roste

u skupin se společnými historickými kořeny. Regiony se rovněž zpravidla nachází u hranic s jiným státem či hraničí s mořem. Secesionistická hnutí se formují ze skupin, které spojuje odlišný jazyk a kultura, ale i ze skupin, které jazyk a kulturu sdílí s centrem, či dokonce z multietnických skupin. Na otázku, zda existuje určitá skupina, která se nachází ve stavu latentní secese, Heraclides odpovídá, že to může být jakákoliv skupina, která dokáže vytvořit secesionistické hnutí, které se pro skupinu stane legitimní a je schopné dostat se do násilného či nenásilného secesionistického konfliktu s centrem (Heraclides 1991: 14).

Současně podle něj většina hnutí vzniká z menšin, případně z koalice menšin, přičemž skupina nemusí nutně mít společné askriptivní a kulturní charakteristiky. Skupiny rovněž nemusí být definovány jako etnikum či národ, Heraclides proto používá pojmy *oddělená komunita*⁵ a *oddělená společnost*⁶, pod které lze zařadit veškeré skupiny usilující o secesi, ať už etnické skupiny, národy, náboženské skupiny, skupiny společné rasy, ideologie, historie, odlišné administrativy či sociálního systému. V případě oddělené komunity se tedy jedná o jakoukoliv skupinu, která se odlišuje od ostatních na základě askriptivních či kulturních charakteristik, a v případě oddělené společnosti se jedná o takové skupiny, jejichž odlišnost je postavena na teritoriu, historii či ideologii, a věří, že vlastní vláda by přinesla více benefitů, než setrvání v rámci mateřského státu.

Aby se skupiny staly odlišnou komunitou či společností a byly schopny mobilizace obyvatelstva, je třeba vytvořit psychologickou hranici mezi skupinou a těmi ostatními ve státě. K secesionismu pak zpravidla vede určité znevýhodnění či nerovnost skupiny vůči centru, které může být ekonomické či sociální, ale také politické či kulturní.⁷ Čím více skupina může být charakterizována jako etnická, či jako národ, tím víc je druhotný faktor nerovnosti či znevýhodnění, neboli tím menší úroveň nerovnosti je nutná

---

⁵ Např. frankofonní Kanadčané, jižní Súdánští, Kurdové, Ibové, Baskové, Tamilové, muslimové v Čadu či katolíci v Severním Irsku (Heraclides 1991: 16),

⁶ Např. Eritrea, Katanga či americké nezávislostní hnutí (Heraclides 1991: 16).

⁷ Včetně nespokojenosti bohatších regionů v rámci státu s ekonomickou distribucí, jako v případě Katangy či Baskicka (Heraclides 1991: 18-19).

k požadavku na secesi. Současně čím menší etnickou či národní identitou skupina disponuje, tím víc je rozhodující nerovnost. Podle Heraclida lze stáhnout tuto hypotézu na většinu secesionistických hnutí (Heraclides 1991: 19).

Historická zkušenost a další faktory mohou být nezávislou proměnnou, která může posilovat skupinovou identitu, teritoriální základnu či nerovnost. Těmito faktory, které nazývá *usnadňující podmínky (facilitating conditions)*, mohou být podmínky politické, sociální ekonomické, psychologické i mezinárodní. Svoji roli hrají i *podmínky na pozadí (background conditions)*, jako koloniální minulost, nárůst státních intervencí v sociálních a ekonomických záležitostech, modernizace, odcizení, nenaplnění nemateriálních potřeb, dopad mezinárodního systému a další. Pokud se určitá odlišná skupina obývající ucelené teritorium nachází v nevýhodném vztahu vůči centru, společně s kombinací uvedených podmínek může být situace považována za latentní secesionismus. Následná intenzifikace interakcí s centrem může vést k politizaci problému a vytvoření secesionistické politické organizace. Katalyzátory secese je pak reakce centra na rostoucí požadavky regionu. Centru se ne vždy podaří secesionismus podchytit včas a nárazovými akcemi může naopak požadavky na secesi ještě přživit. Pokud skupina usoudí, že má lepší vyhlídky jako nezávislý stát, může se rozhodnout k jednostrannému vyhlášení nezávislosti či zahájit ozbrojený boj za nezávislost.

Dle Heraclida častěji usilují regionální skupiny o nezávislost mírovými prostředky, ale nezbyde jim než se k ozbrojenému násilí uchýlit. Pokud k ozbrojenému konfliktu mezi centrem a secesionistickým regionem dojde, někdy i dříve, dostává konflikt i mezinárodní dimenzi (Heraclides 1991: 19–20).

3 Případ pobřežní Keni

„Každý africký národ, velký nebo malý, federace, či jednotný stát, má svoji *Katangu*“ napsal v roce 1961 (1961: 274) Immanuel Wallerstein. Platnost tohoto tvrzení může být diskutabilní, ale v jistém smyslu se nemýlil ani v případě Keni. Tato východoafrická země je v kontextu secese spojována především s početnou somálskou menšinou obývající severovýchodní region republiky. Vůle etnických Somálců připojit se k Somálské republice existovala již před samotným získáním nezávislosti Keni a napětí eskalovalo v secesionistický ozbrojený konflikt známý jako *Shifita War* mezi lety 1963–1967. Keňské centrální byrokracii se však nedařilo region integrovat ani v následujících letech a dodnes se jedná o nejméně stabilní region v Keni. Abychom byli terminologicky konzistentní, v případě severovýchodního regionu Keni se však jednalo o iredentismus, jak byl definován v druhé kapitole práce, nikoliv secesi. Skupina totiž usilovala o připojení k nezávislému somálskému státu, z jehož strany byl v rámci konceptu velkého Somálska stejný zájem. Etničtí Somálci mimo Keňu obývají také část Džibuti a Etiopie, kde územní nároky Somálska zaštitěné ideou pan-somalismu vyústily v letech 1977–1978 ve válku o Ogaden.

Snahy vymanit se z centrální jurisdikce se však v Keni objevují opět o několik desítek let později v jiném regionu, nicméně rovněž s kořeny sahajícími před období nezávislosti. Tímto regionem je pobřežní Keňa, historicky Protektorát Keňa ležící v bývalé provincii Pobřeží⁸, která se nachází v jihovýchodní části Keni u břehů Indického oceánu, obývaná především etnickou skupinou Mijikenda, Taita, Svahily a Araby. Případ secesionistických tendencí v regionu pobřežní Keni je předmětem této kapitoly, která má za cíl předložit empirická data a následně na ně aplikovat teoretické modely představené v kapitole předchozí. V rámci kapitoly je problematika uvedena do historického kontextu počínaje kořeny secesionismu až po zformování a vývoj secesionistického hnutí *Mombasa Republican Council* (MRC). Popsána

---

⁸ Administrativní dělení Keni již dnes nezahrnuje provincie. Od roku 2013 bylo osm provincií nahrazeno 47 okresy. Z praktických důvodů bude však v práci odkazováno na zkoumaný secesionistický region jako na pobřežní Keňu, pobřeží či provincii Pobřeží.

je rovněž současná situace a vývoj posledních událostí týkajících se případu. V závěrečné části práce je případ uveden do kontextu s teoretickými poznatky a teoretické modely jsou na případ aplikovány.

3.1 Historický exkurz

3.1.1 Pobřežní Keňa pod arabským a evropským vlivem

Z hlediska kontaktu s vnějším světem má právě pobřeží Keni nejdelsí historii. Na keňských březích se perští a arabští obchodníci začali usídlvat již řadu století před příchodem evropské expanze a jejich vlivem se na pobřeží východní Afriky formovala specifická svahilská kultura odlišná od vnitrozemí a existující dodnes. První Evropané, kteří dosáhli břehů východní Afriky byli Portugalci, kteří v čele s objevitelem Vasco de Gamou dorazili v roce 1498, klíčového přístavu a centra obchodu ve východní Africe. Během 18. století však byli Portugalci z Keni zcela vytlačeni a dominanci nad regionem získali ománské Arabové, kteří později dokonce své hlavní město přemístili na ostrov Zanzibar a zkonsolidovali svoji moc v regionu.

Britská expanze ve východní Africe začala teprve na konci 19. století zformováním Imperiální britské východoafrické společnosti v roce 1888, a následným vyhlášením Protektorátu východní Afrika o sedm let později, které zahrnovalo i smlouvy mezi Británií a ománským sultanátem o přidružení pobřeží pod britskou ochranu. Zatímco se zbytek Keni stal součástí Britské koruny, pobřeží byl však ponechán pouze status protektorátu (Hornsby 2012: 26).

Právě smlouvy týkající se suverenity nad pobřežím se zdají být problematické. Anglo–německá smlouva o rozdělení vlivu z roku 1886 definovala území náležící Sultanátu jako tzv. *Ten-mile strip*, čili deset mil široký pás při pobřeží⁹. Následný tlak ze strany Británie a strach z německých ambic donutil Zanzibarský sultanát garantovat práva na správu a výběr daní

---

⁹ Viz. příloha č. 1.

v regionu Imperiální britské východoafrické společnosti, a Heligolandsko–zanzibarská smlouva z roku 1890 předala pobřeží i samotný Zanzibar pod britskou ochranu, přičemž suverenita nad územím nadále náležela sultánovi. Východoafrická společnost však nebyla schopna území administrovat a brzy zbankrotovala, a zanzibarský sultán byl donucen práva na správu území odkoupit zpět. Smlouvou z roku 1895 však znovu převzala správu nad územím britská vláda výměnnou za platbu pravidelné renty sultánovi. Území tak bylo sultánem Velké Británie prakticky pronajato. Tyto smlouvy implikovaly legitimitu Britské koruny nad správou pobřeží, ale současně stvrzovaly suverenitu Zanzibarského sultanátu, která se stala mezinárodně uznávanou (Willis a Gona 2013: 53). To ve výsledku znamenalo, že obyvatelé desetimílového pásu byli pod britskou ochranou, současně však byli občany Sultanátu, nikoliv Britské koruny jako obyvatelé vnitrozemní Keni. Jak bude uvedeno později, tyto smlouvy jsou jedním z faktorů, od kterého secesionistické hnutí v regionu odvozuje svůj nárok na nezávislý stát. Již toho času se však na pobřeží objevila rebelie proti omezení autonomie ve prospěch Britů, která však byla vzhledem k nejednotnosti hnutí snadno potlačena. Odpor pobřeží ale přinesl ze strany Britů slib primátu práva šaría a dočasné povolení obchodu s otroky v regionu (Brennan 2008: 838–839).

Mezi lety 1895 a 1920 Keňa existovala pod názvem Protektorát východní Afrika, teprve poté se oficiálně stala britskou kolonií. Území zahrnující i pobřežní pás pak neslo až do získání nezávislosti matoucí administrativní název Kolonie a protektorát Keňa. Keňská koloniální správa přemístila své hlavní město z přímořské Mombasy do Nairobi v roce 1905, přesto však mocensky dominovala i na pobřeží, především prostřednictvím administrativního aparátu, kterému se zodpovídali i úředníci Sultanátu. Britové v roce 1917 dokonce vážně zvažovali anexi pobřeží, jejíž motivací bylo vyhnout se právním problémům ohledně naturalizace obyvatel regionu pro vojenskou službu, z důvodů obav z diplomatických komplikací s Francií však z plánu upustili. V roce 1930 přišel impuls k přičlenění pásu ke kolonii naopak ze strany Sultanátu – z důvodů osobních finančních potíží nabídl Británii

pobřeží k odkoupení za 250 tisíc liber samotný sultán, který však posléze svoji nabídku odvolal.

Britská správa rozsáhle zasahovala na pobřeží i v oblasti vlastnictví půdy a v roce 1908 byly vyhlášeny veškeré nekultivované pozemky za majetek koruny. Tato půda pak byla využívána v rámci patronace, přesídlování, či průmyslových projektů pro africká etnika z vnitrozemí (McGregor 2016). Následný přisun afrických imigrantů obývajících přilehlé oblasti pobřeží patřící do skupiny Mijikenda¹⁰, motivovaný většinou ekonomickými či dokonce i existenciálními důvody, se stal v nadcházejících dekadách hlavním zdrojem etnického antagonismu v regionu. Značný podíl na vzrůstajícím etnickém napětí však měla i koloniální správa, dle níž byl právní status, daně i vlastnictví půdy definováno na rasovém základě, a například vlastníky půdy mohli být pouze Arabové.

S pomalu se blížící nezávislostí Keni se mnoho obyvatel pobřeží obávalo ničujících dopadů pro místní menšiny z důvodů dominance vnitrozemského centra. Začaly se tak objevovat skupiny, požadující plnou autonomii regionu či dokonce odtrhnutí a přičlenění k Zanzibaru. Z vnitrozemí se naopak začala ozývat kritika, že se jedná o snahy britských imperialistů a demonstraci nadřazenosti Arabů, jejímž účelem je odstříhnout Keňu od klíčového přístavu v Mombase. Arabská, svahilská i další autonomistická hnutí byla také často označována za cizince, kteří nemají právo si pobřežní pás nárokovat.

Tyto faktory i právní status pobřežního pásu garantovaný smlouvou z roku 1895 motivovaly v 50. letech vznik ideologického hnutí zvaného *mwambao* (svahilsky pobřeží), inspirovaného politickým děním na Zanzibaru. Hnutí *mwambao* bylo vedeno muslimskými Araby a Svahily obývajícími pobřeží, kteří se obávali politické dominance afrických etnik žijících v pásu a migrujících z vnitrozemí, a postupně se k němu přihlásila i řada pobřežních politických stran, z nichž nejvýznamnější byla *Coast People's Party* (CPP)

---

¹⁰ Etnická skupina Mijikenda v sobě zahrnuje devět bantuských etnik obývajících území při pobřeží Keni s velmi podobnou kulturou. Do skupiny patří etnika Digo, Giriama, Chonyi, Duruma, Jibana, Kambe, Kauma, Ribe a Rabai (Zelega 1995: 9).

(Willis a Gona 2013: 57). Jejich hlavním zájmem bylo udržení práva šaría, zajištění si pozic v byrokratickém aparátu, vlastnictví půdy a další privilegia pramenících z určité autonomie, kterou regionu zajišťovala suverenita Zanzibarského sultanátu. Cílem tak bylo připojení se k potenciálně nezávislému Zanzibaru, či přinejmenším autonomní status v rámci Keni (Brennan 2008: 833).

Jedním z nejvýznamnějších představitelů muslimských autonomistů byl šejk Abdilahi Nassir ze strany CPP, později zvolený do keňské před-nezávislostní legislativní rady ve volebním obvodu Mombasa. Svoji argumentaci, kterou v květnu 1961 přednesl i keňské legislativní radě, stavěl na předpokladu, že pobřeží bylo vždy odlišným státem, a navzdory obecnému diskursu byl přesvědčen, že nejenže původním obyvatelstvem nejsou černí Afričané, ale navíc vzhledem k historickému osídlení regionu by mohli být Arabové považováni za původní Afričany v regionu víc, než černé obyvatelstvo. Rovněž zdůrazňoval, že Afričané pocházející z vnitrozemí jsou pro původní obyvatelstvo hrozbou. Jeho nároky však byly v radě s výsměchem odmítnuty a Nassir byl dokonce Tomem Mboyou, tehdy jedním z nejvýraznějších keňských politiků, označen za rasového cizince (Presthold 2014: 250).

Na autonomistické tendence a historické nároky hnutí byla nucena reagovat i regionální opozice, ztělesněná etnickou skupinou Mijikenda, která argumentovala autochtonií černého obyvatelstva v regionu. Skupina tíhla k jedné ze dvou hlavních politických stran v Keni *Kenya African Democratic Union* (KADU) v čele s Ronaldem Ngalou a vytvořila kolem sebe opoziční hnutí *majimbo* (svahilsky regiony), které v rámci budoucího keňského státu usilovalo o federalismus. Existenci nezávislého pobřežního pásu neuznávalo a arabskou komunitu považovala za imigranty. S blížící se nezávislostí se tak rozdělení podporovatelů *mwambaoismu* a *majimboismu* stalo hlavní politickou štěpící linií do velké míry kopírující i etnickou příslušnost (Rahen a Sing'Oei 2014: 88). Když v roce 1955 byly koloniální správou povoleny politické organizace na úrovni distriktů, na pobřeží navíc vzniklo hned několik afrických stran, které byly rasově definované, identifikovaly se s Keňou a zaměřovaly se

především na problematiku vlastnictví půdy.¹¹ Vznikla tak situace, kdy se arabští muslimové obávali z politické dominance Afričanů a z ní pramenící diskriminace v případě připojení ke Keni, a současně se afričtí obyvatelé pobřeží obávali opačného problému v případě přičlenění pásu k Zanzibaru.

K vyřešení otázky statusu pobřeží byl přizván sir James Robertson, bývalý guvernér kolonizované Nigérie, který za tímto účelem sestavil tzv. Robertsonovu komisi. Komise došla k názoru, že desetimílový pás by měl být přidružen k budoucímu nezávislému keňskému státu. Podle komise se vztah Sultanátu k pobřeží nyní značně lišil od toho v období před rokem 1886 a není na něj třeba brát zřetel. Současně také komise navrhla finanční kompenzaci sultánovi a v reakci na obavy obyvatel regionu z dominance obyvatel z vnitrozemí doporučila zřízení institucí, které by dohlížely na nediskriminování muslimské menšiny v oblasti lidských práv, náboženského vzdělávání, zastoupení v úřadech či vlastnictví půdy (Rahen a Sing'Oei 2014: 88; Owaahh 2015). V reakci na to pak 17. prosince 1961 lídr keňské strany KADU a pobřežní *majimboistické* organizace *Mijikenda Union* Ronald Ngala symbolicky svěsil v pobřežním městě Malindi vlajku koloniální nadvlády nad pobřežím, nikoliv však Britskou, ale vlajku Zanzibarského sultanátu (Brennan 2008: 831). Krátce před vyhlášením nezávislosti akceptoval doporučení komise i zanzibarský sultán a zřekl nároku na suverenitu nad pobřežní Keňou výměnnou za garantování ochrany práv a tradic muslimské menšiny.

Koncem roku 1961 se však rozhořela další debata, tentokrát týkající se regionalismu, který si na pobřeží získal velkou řadu podporovatelů v čele se stranou KADU, která se obávala politické dominance Kikujů a Luů, etnik, jejichž podpoře se z velké většiny těšila konkurenční strana Kenya African National Union (KANU). Vzhledem k verdiktu Robertsonovy komise téma regionalizace do určité míry sjednotilo podporovatele hnutí *mwambao* i *majimbo* a současně postavila pobřeží do konfliktu s obyvateli vnitrozemí. Důkazem jistého sjednocení byl i vznik regionální strany *Coast People's*

---

¹¹ Např. Mombasa African District Union (MADU), Kilifi African Peoples Union (KAPU) či Kwale African Democratic Union (Willis a Gona 2013: 57).

United Front, která si za cíl dala sjednotit Arabů, Asiatů i africké příslušníky etnik Mijikenda. Regionalismus oslavil krátkodobý triumf v roce 1962, kdy KANU přistoupila na požadavky KADU, aby nový stát fungoval na regionálním základě. Již před vznikem nezávislé Keni v roce 1963 však dominantní KANU začala systematicky podkopávat regionální vlády a s následným začleněním strany KDU do vládnoucí KANU byla myšlenka regionalismu zcela opuštěna a s novou ústavou se z Keni v roce 1964 stal unitární stát s centralizovanou administrativou (Willis a Gona 2013: 62–63). Ačkoliv tak bylo pobřeží v roce 1963 definitivně přičleněno k unitárnímu státu a separatistické či secesionistické požadavky na několik desetiletí z velké části utichly, pocit křivdy a jistá míra etnické nevraživosti setrvala v pobřežní Keni i nadále.

3.1.2 Pobřeží jako součást nezávislé Keni

I přes příslib ochrany muslimské menšiny v nezávislém keňském státě byli muslimové na pobřeží postupně zbavováni politických funkcí a přicházeli o zemědělskou půdu i městské nemovitosti. Především v 80. letech byl patrný vliv politické patronace, která určovala přístup k půdě mezi etniky, což opětovně vedlo k etnickému napětí mezi usedlíky a migranty z vnitrozemí. Rovněž přetrvávaly vazby mezi pobřežím a bývalým Zanzibarským sultanátem, kdy na přelomu 70. a 80. let byla sídlem tzv. Zanzibarské osvobozené komise právě Mombasa. U části obyvatel ani během období nezávislosti nezmizel sentiment po suverenitě Sultanátu a idejím hnutí *mwambao*, který byl příživován i některými lokálními rádiovými stanicemi (Brennan 2008: 858–859).

Dle Willise a Gona (2013: 69) se někteří militanti z pobřeží v roce 1966 připojili ke keňské opoziční straně *Kenya People's Union* (KPU), aby tak zřejmě artikulovali svůj odpor k vládní politice, samotná KPU však žádné ambice oživit otázku regionalismu nevykazovala. I přes to, že se v 70. letech většina obyvatel od ideologie separatismu a secesionismu distancovala, přetrvávala štěpící linie nejen mezi africkou a arabskou komunitou, ale i mezi

Pobřežím a centrem, v jehož rukách byla značná část pozemků a jehož zástupci dominovali i ve státních institucích.

Během období jednostranického systému a autoritativní vlády druhého keňského prezidenta Daniela arap Moi ani mnoho prostoru pro formování autonomistických požadavků nezbyvalo, a teprve návrat vícestranického systému v 90. letech vytvořil prostor, který dal vzniknout řadě hnutí, jež odvozovaly svoji ideologii na základě starých křivd. Příležitosti, přítomného sentimentu a faktické marginalizace pobřežního regionu se na konci 90. let chopila i organizace s názvem Mombasa Republican Council (MRC), která zájmy na suverenitě pobřeží znovu artikulovala a postupně si získala řadu podporovatelů (Boru 2013).

Pravděpodobně nejvýraznější skupinou zformovanou v reakci na dlouhotrvající diskriminaci obyvatel pobřeží v oblasti distribuce půdy a zastoupení ve veřejné správě, policii a armádě, byla militantní skupina zvaná *Kaya Bomba Raiders*, která se objevila ještě před vznikem MRC, nicméně s ním byla spojována. S blížícími volbami v roce 1997 se skupina organizovala z mládeže a veteránů zahořklých z politiky centra obývajících distrikt Kwale, nejednalo se však o muslimské Svahily a Araby, nýbrž o příslušníky etnika Digo z etnické skupiny Mijikenda, inspirované hnutím *majimbo*. Oběťmi Kaya Bomba Raiders se stali nejen lidé z vnitrozemí, ale také řada obyvatel pobřeží, jež se nebyli schopni identifikovat specifickým pozdravem etnika Digo. Počet zavražděných byl více než sto, počet vnitřně vysídlených uprchlíků se však pohyboval okolo sto tisíc osob. Od akcí Kaya Bomba Raiders se později MRC zcela distancovala. Podle jejich představitelů byly metody i cíle ozbrojenců v rozporu s těmi MRC (McGregor 2012; Goldsmith 2011: 18).

Dalším významným hnutím, které se na pobřeží v 90. letech objevilo v reakci na marginalizaci regionu, byla strana *Islamic Party of Kenya*. Příznavce si získávala především rétorikou zaměřující se na marginalizaci ekonomickou i v oblasti vzdělávání, ale upozorňovala rovněž na vykořisťování regionu ze strany obyvatel vnitrozemí. Podobnou rétoriku volily i další regionální strany,

žádná se nicméně neodvážila veřejně proklamovat nárok na secesi (Willis a Gona 2013: 70).

3.1.3 Pwani si Kenya – Pobřeží není Keňa

Prvním významným politickým hnutím, které zájem na secesi vyjádřilo, bylo teprve Mombasa Republican Council. Existenci MRC lze vystopovat do roku 1999, výrazněji se však samozvané sociální hnutí aktivizovalo až s blížícím se ústavním referendem v roce 2005. *Pwani si Kenya*, v překladu ze svahilštiny Pobřeží není Keňa, je slogan, pod kterým hnutí vystupuje, a demonstruje jednoznačný požadavek – odtrhnout se od mateřského státu Keňa za cílem založit vlastní suverénní stát.

Jedním ze základních argumentů hnutí je historická suverenita pobřeží coby území náležícího Zanzibarskému sultanátu a z ní pramenící odlišnost regionu od vnitrozemí. Stejně tak se MRC snaží reinterpretovat znění a platnost smluv, které pobřeží začlenilo pod ochranu Velké Británie coby protektorát. Rovněž se jeho podporovatelé obrací k událostem předcházejícím vyhlášení nezávislosti Keni a tehdejšímu *mwambaoistickému* hnutí. V rétorice hnutí jsou však i tyto události často přizpůsobovány jejich zájmům a lze tak spatřovat jistý historický revizionismus. Ten funguje především na negramotnou část populace a ulehčuje ho i relativně malá dostupnost textů a jejich komplikované znění (Willis a Gona 2013: 50–51).

Kromě historických událostí se MRC odvolává i na marginalizaci pobřežního regionu. Politiku centra prezentuje jako nespravedlivou vůči obyvatelům pobřeží zvýhodňující obyvatele z vnitrozemí na poli pracovního trhu i ekonomiky, a stejně tak v oblasti vlastnictví půdy. Obyvatelé pobřeží sdílí pocit, že chudnou, zatímco lidé z vnitrozemí region vykořisťují a příjmy z Pobřeží míří k nim, což je jedním z hlavních důvodů, proč si hnutí získalo na popularitě. Diskriminaci hnutí spatřuje rovněž v oblasti vzdělávání, redistribuci zdrojů i příjmů pramenících z turismu, a cizí jejich rétorice nejsou ani konspirační teorie týkající se vládnoucích politiků (Goldsmith 2011: 16–17; Willis a Gona 2013: 48).

Z řad podporovatelů hnutí se však ozývají i argumenty odvolávající se na autochtonii některých etnik. V kontextu argumentů pramenících z historické suverenity a reinterpretaci smluv tak existují v rámci hnutí dva různé hlavní názorové proudy, které legitimitu nároků na suverenitu odvozují odlišně. Legitimita pramenící z právní suverenity a legitimita pramenící z autochtonie obyvatelstva tak paradoxně vytváří potenciálně konkurenční přístupy. Výsledkem je, že hnutí není jednotné, a jeho jménem vystupuje řada lidí. Část představitelů tak argumentuje smlouvami a z nich pramenící suverenitou, přičemž tato rétorika je etnicky i rasově inkluzivní, a současně část představitelů argumentuje autochtonií, a přisuzuje nárok na území jen konkrétním etnickým skupinám (Willis a Gona 2013: 51).

Dle politického komentátora Charlese Onyango-Obbo se počet podporovatelů hnutí pohyboval k roku 2012 pod počtem 500 tisíc (Kisiangani 2012). MRC však tvrdí že jejich členská základna čítá na 800 tisíc osob. Toto číslo je pravděpodobně značně nadsazené, hlavní výhodou MRC je však rozsáhlá síť buněk, která se rozprostírá téměř po celém nárokovaném pobřeží. I přes řadu samozvaných představitelů organizace se MRC prezentuje jako dobře organizované hnutí, disponující strukturou zahrnující vedoucí pozice, radu starších, radu vůdců, ale i mládežnickou a ženskou organizaci (Goldsmith 2011: 25; McGregor 2012). V praxi však zřejmě organizační struktura a skupinová koheze velmi pokulhává (Willis a Ngala 2014: 117).

Svoji ideologii MRC šíří z velké části publikováním textů, prohlášení, memorand či otevřených dopisů, ale i mluveným slovem. Jedním z takových otevřených dopisů byl i ten z roku 2005, adresovaný britské královně Alžbětě II., ve kterém byly požadavky a vize hnutí shrnuty. Dopis uváděl výčet zmíněných křivd v podobě marginalizace regionu a také zpochybňoval platnost smluv z roku 1895 a 1963 a odvolával se na smlouvu z roku 1890 s argumentem, že Kolonie Keňa a Protektorát Keňa byly dvě nezávislé teritoriální entity s definovanými hranicemi. Dopis rovněž jasně uváděl, že se lid, coby původní obyvatelstvo pobřežního protektorátu, zřídá keňského občanství, a obsahoval i formální vyhlášení nezávislé Republiky Mombasa

rozkládající se na území bývalého protektorátu s nejvyšší autoritou MRC¹². Patrná je zde i jistá rasová a etnická inkluze zahrnující africké, asijské i arabské obyvatelstvo regionu pod identitu *Wapwani*, neboli „Pobřežané“, současně byla však v dopise zdůrazněna role etnických skupin Mijikenda, coby oprávněných obyvatel Pobřeží (Willis a Gona 2013: 64–66).

S blížícím se již druhým keňským ústavním referendem v roce 2010 se objevil další otevřený dopis adresovaný členům parlamentu pocházejících z pobřeží, který volal po podpoře hnutí a sliboval dosažení nezávislosti mírovou cestou a v krajním případě i násilím. Stejného roku se dočkaly dalšího dopisu opět královna (hnutí později usilovalo i o osobní schůzku), Východoafrický parlament, a světlo světa spatřil rovněž oficiální manifest hnutí. V něm bylo uvedeno nárokové území i etnické skupiny, které na území mají historický nárok, včetně Mijikenda, Arabů, Indů a dalších. Jménem zmíněných komunit v něm MRC vyzývá své „koloniální pány“, tedy Keňany, k zrušení smlouvy z roku 1963 o přičlenění protektorátu k nezávislé Keni, k odstranění jejich administrativy a zaručení nezávislosti nového státu Mombasa (Mombasa Republican Council 2012). A argument, že pobřeží bylo „kolonizováno“ vnitrozemní Keňou politicky, ekonomicky i kulturně, padá při rekrutaci nových členů organizace na úrodnou půdu (Glazzard, Jesperson a Maguire 2015: 11).

Jedním z nejrozšířenějších alternativních výkladů historie mezi podporovateli hnutí, na kterém jsou nároky stavěny, je předpoklad, že smlouva z roku 1963 připojující pobřeží ke Keni byla uzavřena s platností na padesát let, a region tak měl být navrácen po vypršení lhůty místním v roce 2013. Tento argument býval opakovaně užíván v rétorice představitelů MRC. Obviňována bývá také často centrální vláda, která údajně nedodržela podmínky smlouvy, která tímto pozbývá platnosti. Cílem dezinterpretace je rovněž vyjádření Robertsonovi komise, stejně jako údajné výpravy starších z etnik Mijikenda za zanzibarským sultánem v roce 1961, které měly ztvrdit jejich nárok na nezávislost pobřeží. A ačkoliv se může zdát MRC jako jednotné a jednotící

---

¹² Tehdy ještě pod názvem Republican Council.

hnutí, názorové proudy uvnitř něj se v dílčích aspektech stále rozcházejí. Hlavní konfliktní napříč hnutím může být především představa, kdo je oprávněný Pobřežan (Willis a Gona 2013: 67–71).

V roce 2010 bylo MRC postaveno po boku dalších 33 skupin působících v Keni mimo zákon, jelikož jejich ideologie volající po secesi byla uznána jako protiústavní. Zákazu také předcházelo zatčení dvaceti členů hnutí a jeho existenci obecně provází řada zatčení představitelů, členů i podporovatelů (McGregor 2012). V roce 2012 však bylo hnutí opět legalizováno, aby bylo o dva a půl měsíce později znovu zakázáno (Mudi 2012). Kriminalizaci hnutí však MRC dokázalo použít i ve svůj úspěch a i díky ní si získalo řadu sympatizantů. Podobný výsledek mělo i zatčení dalších 40 členů MRC při jejich setkání v Mombase a publicitu si hnutí získalo také díky jejich odporu vůči privatizaci mombaského přístavu Kilindini (Goldsmith 2011: 23).

Jednou ze strategií jejich kampaně je také bojkot voleb, ke kterému obyvatele MRC pobřeží vyzývalo. S touto výzvou přišla organizace ke konci roku 2011 a byla následována řadou zatýkání. Ačkoliv je volební účast na pobřeží obecně velmi nízká, a při volbách v roce 2013 přišla k urnám zhruba jen jedna čtvrtina oprávněných voličů, ve skutečnosti se jednalo o znatelně vyšší účast než ve všech předchozích volbách. Výzva k bojkotu se tedy s účinkem zřejmě minula a nebyla z velké části vyslyšena (Willis a Ngala 2014: 115).

Ačkoliv řada keňských politiků a odpůrců označuje MRC za radikální muslimskou organizaci napojenou na somálskou teroristickou organizaci Aš-Šabáb, podporu hnutí vyjádřila v roce 2011 i konfederace křesťanských církví původního obyvatelstva zvaná Pwani Church (Willis a Gona 2013: 69). Organizace dosud nebyla zapojena ani do žádných teroristických akcí, existuje však podezření, že je na teroristické buňky napojena. Jedním z důvodů tohoto podezření je fakt, že ze stejné skupiny populace – muslimských obyvatel pobřeží – rekrutují své členy kromě MRC rovněž islamistické teroristické organizace Al-Hijira a Aš-Šabáb. MRC odlišuje od organizací Aš-Šabáb a Al-Hijira především skutečnost, že jejich požadavek na secesi je převážně

sekulární a odvolává se primárně na identitu obyvatel pobřeží, na rozdíl od pan-muslimské či pan-somálské ideologie postavené na teokratických základech (Glazzard, Jespersen a Maguire 2015: 9). Ze studie africké organizace Institute for Security Studies (Botha 2014) sestavené z rozhovorů s členy Aš-Šabáb a MRC navíc vyplývá, že se k oběma organizacím rekrutují lidé značně odlišných preferencí. Zatímco pro rekruty MRC jsou hlavní faktory ekonomické a etnické, v případě Aš-Šabáb je determinující radikální islám.

V rámci organizace nicméně pravděpodobně existuje i více militantní křídlo známé jako *Nyuki Movement*, které je spojováno především s násilím kolem voleb v roce 2013 (Glazzard, Jespersen a Maguire 2015: 5). V této souvislosti byl například keňskou policií odhalen mládežnický vojenský tábor hnutí v distriktu Kwale, kde byly údajně nalezeny i mačety a magické předměty, které hnutí využívá při nelegálním rituálním složení slibu (Brennan 2008: 860). Hnutí se však zcela distancuje od jakéhokoliv násilí v minulosti i současnosti, přesto je s některými událostmi spojováno, jako například se zmíněnými Kaya Bomba Raiders, od jejichž aktivit se rovněž distancovalo. I přesto je u hnutí, které není zcela jednotné tak, jak samo deklaruje, jistý násilný potenciál patrný, čemuž nasvědčují i výcvikové tábory pro mládež či některá prohlášení. Garantem nenásilných metod by však mohla být do jisté míry podpora veřejnosti, která se přiklání k mírovým řešením, a použití násilí a na ní reagující represe ze strany vládních ozbrojených složek by pravděpodobně řadu podporovatelů odradila. Problematická by ale mohla být mládežnická organizace, kterou hnutí zřejmě nemá zcela pod kontrolou (Goldsmith 2011: 27–28). Dílčích případů, kdy byli členové MRC obviněni a vyšetřováni v souvislosti s násilím, však zůstává celá řada (McGregor 2012).

3.2 Současnost

Ačkoliv hnutí vystupovalo po velmi krátkou dobu v roce 2012 legálně a bylo vyzváno k registraci, ustoupení od secesionistických požadavků a vzdání se sloganu *Pwani si Kenya*, keňské soudy ho posléze postavily opět mimo zákon. MRC i nadále soudní cestou usilovalo o legalizaci a osvobození řady svých

členů, kteří byli v souvislosti s fungováním hnutí zatčeni. Hnutí také se také údajně pokoušelo o vyhlášení plebiscitu, ve kterém by se obyvatelé pobřeží vyjádřili, zda chtějí setrvat v Keni či se odtrhnout (Standard Digital 2014). Od roku 2012 se také objevilo hned několik obvinění údajných členů MRC z nelegálních aktivit či násilností. Na základě počtu podpisů jedné z petic na podporu hnutí předané soudu portál Standard Digital uvedl, že MRC disponuje minimálně 30 tisíci registrovanými členy v celkem 97 pobočkách na pobřeží (Wafula 2013). Počet členů je však pravděpodobně o poznání vyšší, nemluvě o rozsáhlém množství sympatizantů. Portál rovněž uvádí, že aktivity hnutí jsou primárně financovány dobrovolnými příspěvky v mešitách a kostelech případně individuálními dárci, přičemž největší náklady připadají na soudní procesy. Ze strany vlády se však objevila i obvinění, že je hnutí financováno z obchodu se slonovinou (Zee News 2015).

Výzvy k bojkotu voleb v roce 2013 nebyly sice vyslyšeny, hnutí bylo nicméně obviňováno z krvavých útoků během jejich průběhu a stáhlo se poté spíše do ústraní. V období, kdy MRC existovalo jako ilegální hnutí, se ale opakovaně objevovala varování bezpečnostních agentur o další aktivizaci hnutí coby zločineckého gangu a plánovaném narušování následujících voleb. Od všech obvinění se však samotné MRC distancovalo (Beja 2016).

V červnu 2016 soud propustil 43 členů MRC zatčených roku 2014 a obviněných z podílu na aktivitách hnutí. V červenci 2016 pak byla organizace keňskými soudy znovu označena jako legální s tím, že každý keňský občan má právo vyjádřit nárok na secesi, pokud nejedná nad rámec ústavy. Podle soudu by se však hnutí mělo registrovat jako politická strana či politické hnutí. O registraci se MRC pokoušelo již v roce 2014, nikoliv však jako politická strana či hnutí, nýbrž jako společnost (ve smyslu společenského hnutí). Tento požadavek byl ale vládou zamítnut s odvoláním na ohrožení veřejného pořádku a míru. Hnutí se ale legalizací zbavilo nálepky zločineckého gangu a v reakci na to představitelé vyzvali keňskou vládu k rozhovorům ohledně marginalizace regionu, z které ji nadále obviňují. V prohlášení se hnutí znovu distancovalo od násilí a údajné nespravedlnosti páchané na regionu chtějí řešit dialogem (Muthoni a Beja 2016)

Krátce po legalizaci také MRC avizovalo rozsáhlou registraci nových členů a zakládání nových poboček (Mwawasi 2016). Není však zřejmé, v jakém měřítku k registracím došlo, ačkoliv se objevilo několik zpráv o případech skládání nelegální rituální přísahy nových členů.

V červnu 2016 uvedl bývalý právník hnutí Yusuf Abubakar, že MRC pro vládu nepředstavuje reálnou hrozbu, vzhledem k tomu, že se vedení soustředí především na probíhající soudní procesy. Údajně také plánuje přetransformovat se v registrovanou politickou stranu a v nadcházejících volbách v roce 2017 postavit své kandidáty (Beja 2016). Od pokračujícího bojkotu se již ke konci roku 2015 distancoval generální tajemník MRC Hamza Randu Ruwa s tím, že přijít k volbám je demokratické právo všech. Není však stále jisté, že jeho stanovisko sdílí i zbytek vedení hnutí (Chanji 2015). Na konci roku 2016 se však vyjádřil mluvčí MRC Richard Lewa, že hnutí plánuje soudní cestou zamezit aktivitám keňské nezávislé volební komise na pobřeží, a že v nadcházejících volbách žádného kandidáta nepodpoří. V reakci na násilnosti opět připisované členům MRC také v lednu 2017 vydala vláda varování před provokacemi ze strany hnutí, které by pro něj mohly mít závažné důsledky (Mwema 2017).

Současný keňský prezident Uhuru Kenyatta navíc v únoru 2017 v rámci své prezidentské kampaně prohlásil, že v případě jakýchkoliv nezákonných aktivit bude proti MRC zakročeno silou. Současně ale vyzval i k hledání problémů zmítajících pobřeží a přizval představitele ke kulatému stolu (Cornel, Musyoka 2017).

O dalších aktivitách a krocích MRC je bohužel jen málo informací a poslední příspěvek na oficiální Facebook stránce, která čítá přes 25 tisíc fanoušků, je z července 2016. Hnutí se zdá býti na ústupu a vzhledem k blížícím se keňským parlamentním, prezidentským i regionálním volbám, které jsou plánované na 8. srpna 2017, je nepravděpodobné, že by MRC stihlo postavit své kandidáty. V dubnu 2017 byl navíc dosavadní lídr hnutí Omar Mwamnuadzi obviněn ze zločinů spojených s MRC téměř po roce spekulací oficiálně prohlášen za nezvěstného (Mkongo 2017).

3.3 Aplikace teorií

V druhé kapitole bylo představeno několik explanatorních modelů secese, které budou nyní aplikovány na výše popsany případ pobřežní Keni. Nejdříve je však třeba potvrdit, zda v případě pobřežní Keni skutečně jedná o secesi.

3.3.1 Případ pobřežní Keni a definice secese

V první části práce byla představena řada rozličných permissivních a restriktivních definic secese. Většina autorů (např. Pavković a Radan 2007; Tir 2005; Hechter 1992; Crawford 2006) definuje secesi jako úspěšně ukončený proces, který je završen založením nového státu. Pohlížíme-li na secesi jako na proces, na základě kontextualizace sebraných dat o případu lze jednoznačně určit, že se jedná o proces nedokončený. Výsledkem nebylo vytvoření nového státu, který by byl uznán byť jen jediným suverénním státem světového společenství a stejně tak nemůžeme hovořit o tom, že by deklarovaný stát Republika Mombasa disponoval vnitřní, ba vnější suverenitou. Vztah mezi pobřežní teritoriální jednotkou a suverénní Keňou zůstává nadále hierarchický.

Nicméně i takové případy někteří z autorů zařazují pod termín secese. Kohen (2006) například zdůrazňuje, že tento proces může či nemusí vést k vytvoření nového státu. I Woodova (1981) definice říká, že jako secesi můžeme označit případy, kdy se političtí aktéři vzdají závazků, očekávání a politických aktivit vůči centru a zaměří se na centrum své vlastní, k čemuž sice v případě pobřežní MRC došlo, nicméně pouze formálně bez naplnění skutkové podstaty a vážnějších implikací. Případ pobřežní Keni by však bylo možné zasadit do definice Julie Dahlitz (2003), která ačkoliv zahrnuje i iredentu, nepodmiňuje secesi vznikem nového státu, ale pouze vyjádřením přání odtrhnout se. Vzhledem k převládajícímu názoru akademiků, že secese představuje vznik nového státu, je nicméně o případu pobřežní Keni nejvhodnější mluvit jako o pokusu o secesi, který v budoucnosti může či nemusí být dokončen.

Případ pobřežní Keni bychom měli také odlišit od dalších typů politické dezintegrace. Ačkoliv se v rámci ne zcela jednotného hnutí Mombasa Republic Council objevují prohlášení samozvaných představitelů či podporovatelů hnutí vyjadřující i zájmy na autonomii v rámci Keni, hlavní ideologický proud je secesionistický a spatřuje budoucnost v existenci coby entity zcela nezávislé na Keni, důkazem čehož je i slogan *Pwani si Kenya*. V historii pobřežní Keni ale můžeme spatřovat dezintegrační tendence různého charakteru.

Separatismus a iredentismus byl obyvatelům pobřežní Keni vlastní především v 50. letech a na začátku 60. let. Ztělesněním těchto požadavků bylo tehdy především ideologické a do velké míry etnicky definované hnutí *mwambao* reprezentované například Coast People's Party. Kvůli obavám z politické i ekonomické marginalizace hnutí artikulovalo ještě před samotným vznikem nezávislé Keni své zájmy na iredentě, tedy připojení pobřežního pásu k Zanzibaru, či případné autonomii v rámci Keni. Dědictví ideologie však přetrvalo i v postkoloniálním období a do jisté míry z něj vychází i současná secesionistická ideologie MRC. Separatismus byl hnacím motorem i u hnutí *majimbo*, které spatřovalo budoucnost pobřeží coby federální jednotky v rámci nezávislé Keni. Federalistické nároky nakonec převládly a etnický antagonismus byl částečně překlenut požadavkem na regionalismus v rámci celé provincie Pobřeží, který by regionům v rámci Keni zajišťoval určitou míru autonomie. Ten byl nakonec opravdu realizován a zakotven v ústavě, nicméně měl velmi krátkou životnost a již v roce 1964, jen rok po získání nezávislosti, se Keňa stala centralizovaným unitárním státem. V rámci současného hnutí MRC pak dominoval zájem na plném odtržení od centrální jurisdikce, čili secesi.

3.3.2 Pobřežní Keňa podle modelu Johna R. Wooda

Prvním představeným modelem byl obecný analytický rámec Johna R. Wooda z roku 1981, který popsal několik fází procesu secese (předpoklady, vznik secesionistického hnutí, reakce centrální vlády), jež by měly být aplikovatelné

na všechny případy secese. Podívejme se tak na jednotlivé fáze jeho modelu v kontextu případu pobřežní Keni.

První fází jsou samotné předpoklady, které zvyšují pravděpodobnost pokusu o secesi. (1) *Geografické předpoklady* případ pobřežní Keni z velké míry splňuje. Z rétoriky MRC nebylo zpočátku zcela zřejmé, zda usiluje o secesi pouze desetimílového pobřežního pásu, či provincie Pobřeží jakožto celku, z dalších vyjádření je však patrné, že se vyhlášení Republiky Mombasa vztahuje na celou provincii Pobřeží. V případě pobřežní Keni tedy nalzáme nárokovanou geografickou jednotku, jejíž hranice jsou historicky jasně definovány.¹³ Region navíc leží při pobřeží oceánu a z části kopíruje hranice Keni s Tanzánií, což je další geografický předpoklad zvyšující pravděpodobnost secese.

Provincie je také dostatečně obydlená, přičemž drtivá většina populace je koncentrována především v rámci desetimílového pásu při pobřeží, kde se nachází i druhé největší město Keni Mombasa, a hustota osídlení směrem do vnitrozemí významně klesá. Při posledním sčítání obyvatel v roce 2009 byl počet obyvatel provincie přes 3,325 milionů obyvatel (City Population 2017). Relativně příznivě pro secesi hovoří i etnická geografie. Ačkoliv region není etnicky homogenní, obývá ho několik etnických skupin, které jsou z hlediska distribuce jejich obyvatel převážně koncentrovány právě v provincii.

Úroveň separability teritoria však klesá ve smyslu významu regionu pro centrum. Region je vzhledem k faktu, že představuje jediný přístup Keni k moři, významný nejen strategicky, ale i ekonomicky. Mombasa je klíčovým přístavem a obchodní křižovatkou a významný je v regionu i rybolov a především turismus.

Z hlediska (2) *sociálních předpokladů* klade Wood důraz především na etnicitu. Stejně jako většina států subsaharské Afriky je i Keňa etnicky vysoce heterogenní, což je jeden z obecných předpokladů secese. Samotný region je

---

¹³ Viz příloha č. 2

ale také etnicky heterogenní, většinu obyvatel však představuje jen několik málo etnický skupin.

Největší podíl na etnickém složení provincie má etnická skupina Mijikenda, která představuje asi 42 % populace. Druhou největší skupinou je etnikum Taita, koncentrované ve více vnitrozemní části provincie u hranic s Tanzanií, představující zhruba 12 % obyvatelstva. Další v pořadí je etnikum Svahilů společně s Araby a Bajuni, kteří jsou si velmi blízcí a je často problematické je od sebe rozlišit, a tvoří asi 10 % obyvatel. Region obývají i další etnika jako Pokomo (6 %), či etnika jinak distribuovaná převážně ve vnitrozemské centrální vrchovině ze skupiny Mount Kenya (7%)¹⁴, Kamba (5 %) nebo Kisii (1 %). (Ipsos 2013: 18–19).

Společnou identitu obyvatel regionu nepředstavuje ani náboženství, naprostá většina obyvatel se hlásí buď ke křesťanství (56 %) či islámu (41 %). Etnický antagonismus byl přítomný především v době koloniální nadvlády Velké Británie, a přesto, že je pravděpodobně v menší míře přítomný i dnes, hlavní skupiny, se kterými se v současnosti společnost obývajících Pobřeží identifikuje, najdeme tři. Tou první a suverénně nejpočetnější jsou *Wapwani*, neboli Pobřežané, se kterou se identifikují především příslušníci etnik Mijikenda, Pokomo, Svahilové a Arabové. Další skupinou jsou *Wabara*, neboli vnitrozemské obyvatelstvo, do které patří například Kikujové, Meru, Luové, či Kambové. Třetí skupinou jsou etnika Taita-Taveta.

Sdílená identita je přítom silná především u většinových Pobřežanů, jejichž hlasem se snaží být i MRC. Tato identita pramení primárně z pocitu odlišnosti od zbylého obyvatelstva Keni, odlišného historického vývoje, sdílené nedůvěře vůči centru a dlouhodobé ekonomické, kulturní i politické marginalizaci v rámci státu.

Případ pobřežní Keni naplňuje rovněž (3) *ekonomické předpoklady* pro secesi. Pro Pobřeží je specifická ekonomická deprivace, pocit vykořisťování ze strany centra, nespravedlivá redistribuce zdrojů, pocit znevýhodňování vůči

---

¹⁴ Mezi ty patří etnika Kikuju, Embu, Mbeere, Tharaka a, Meru, v průzkumu souhrnně označena jako Mount Kenya (Ipsos 2013: 18-19).

dominantním skupinám z vnitrozemí na poli pracovního trhu a dlouhodobá ekonomická marginalizace.

Z průzkumu organizace Ipsos (2013: 27) vyplývá, že ekonomickou deprivaci v oblasti základních potřeb (náklady na léčbu; čistá voda; dostatek jídla; školní poplatky) pociťují v regionu především Pobřežané, a to zhruba v dvakrát více případech než vnitrozemská etnika. O tom, že se jejich materiální podmínky za posledních pět let před rokem 2013 zhoršily, je přesvědčena víc než polovina všech obyvatel Pobřeží, přičemž tak smýšlí 57 % Pobřežanů a 50 % vnitrozemských etnik. Zajímavostí je, že zhruba 5 % obyvatel jako největší překážku spatřuje čarodějnictví (Ipsos 2013: 28–29). Marginalizace je patrná i v oblasti vlastnictví půdy. Zatímco vlastnictví jakékoliv zemědělské půdy přiznalo 41 % dotazovaných většinových Pobřežanů, v případě etnik Taita-Taveta počet dosáhl 57 %, a u vnitrozemských etnik 66 %, přičemž celých 79 % respondentů z vnitrozemských etnik mělo navíc ve vlastnictví půdu ve vnitrozemských regionech (Ipsos 2013: 33). Vnitrozemská etnika jsou na tom lépe i v oblasti příjmů. 43 % Pobřežanů uvedlo, že měsíční příjem jejich domácnosti se pohybuje pod 10 tisíci keňských šilinků (zhruba 2 400 Kč), zatímco u vnitrozemských etnik to bylo jen 34 %. Naopak příjem domácnosti nad 50 tisíc keňských šilinků (zhruba 11 800 Kč) měsíčně uvedla v případě Pobřežanů pouhá 3 % respondentů a v případě minoritních vnitrozemských etnik 7 % respondentů (Ipsos 2013: 21).

Další skupinou jsou (4) *politické předpoklady*, mezi které patří především pokles legitimacy centrální vlády. Ten je podle části Pobřežanů rovněž přítomný, jak demonstruje několik ukazatelů. Že jsou si obyvatelé rovni před zákonem jen částečně, uvedlo 65 % obyvatel Pobřeží, že rovnost před zákonem z velké části neexistuje 18 %. Tomu, že obyvatelé regionu žijí v částečně bezpečném prostředí, věří 58 % respondentů, přičemž 18 % se domnívá, že prostředí z velké části není bezpečné. Podle 54 % obyvatel je distribuce přínosů ekonomického rozvoje spravedlivá jen částečně a 18 % dotazovaných uvedlo, že je z velké části nespravedlivá. Tyto názory však zastává téměř totožný podíl Pobřežanů i vnitrozemských etnik. Respondenti

přítom spatřují největší deficit v tvorbě pracovních míst, zdravotnictví a přístupu k vodě (Ipsos 2013: 37–39).

Na deficit legitimacy ukazují i odpovědi na otázku, co je největší překážkou v rozvoji regionu, přičemž nejčastěji byla zmiňována chamtivost a neschopnost lídrů a diskriminace regionu ze strany centra (Ipsos 2013: 23). Wood nicméně přisuzuje význam především poklesu legitimacy. Podle Aluoka (2016) Keňa krizí legitimacy prochází, což připisuje především politice tribalismu a absenci homogenní politické kultury, z čehož pramení i politizace a zneužívání kulturních symbolů, politizace a reinterpretaci etnických historických křivd a nespravedlivá distribuce pracovních míst založená na etnické příslušnosti. Ke krizi legitimacy navíc přispívá neschopnost centra řešit dlouhodobé problémy pobřežní Keni.

Poslední skupinou jsou (5) *psychologické předpoklady*, kterým však Wood přiřkládá nejmenší důležitost. Emocionální element bychom pravděpodobně u části obyvatel našli, a to především z důvodů specifické historie pobřeží spojené se suverenitou Zanzibarského sultanátu, kulturní a etnické odlišnosti regionu a dlouhodobé marginalizace. Všechny tyto prvky současně formovaly a posilovaly sdílenou identitu Pobřežanů.

Wood také udává, že aby k secesi došlo, je třeba secesionistického odcizení. K tomu do určité míry došlo a případ pobřežní Keni některé z jeho předpokladů odcizení více či méně splňuje (oddělitelné teritorium, vzájemná solidarita, deprivace z dopadů modernizace, pokles legitimacy). Obtížné je však tyto faktory kvantifikovat či určit, zda je jejich míra dostatečná. Stejně tak je problematické určit, jaká je dostatečně velká část obyvatelstva u které k secesionistickému odcizení dojde.

To, že secesionistické odcizení u části populace proběhlo, však podporuje skutečnost, že došlo k zformování secesionistického hnutí, což je ve Woodově modelu druhou fází procesu secese. Data o podpoře MRC se nicméně rozcházejí a vzhledem k nejistému počtu oficiálních členů a stěží zjistitelnému počtu „pouhých“ podporovatelů hnutí lze jen těžko prohlásit, že MRC disponuje dostatečnou podporou v regionu. Vzhledem ke stagnaci aktivit

v posledních letech však pravděpodobně nikoliv. To však nemusí nutně znamenat, že se hnutí nepodaří zkonsolidovat v letech nadcházejících a mobilizovat větší část populace obývající Pobřeží, případně, že se neobjeví hnutí zcela nové.

Jistá data o podpoře hnutí nabízí opět průzkum organizace Ipsos (2003). Podle ní MRC jakožto organizaci, která chrání práva obyvatel Pobřeží zmínilo hned 53 % respondentů, což bylo dvakrát více než jakoukoliv jinou. V okrese Mombasa to bylo dokonce 63 % respondentů. To by mohlo napovídat poměrně vysoké podpoře hnutí, nicméně tito respondenti pouze v 33 % případů zmínili jako hlavní cíl MRC secesi. Mnohem častěji bylo jako cíl hnutí zmíněno řešení problematiky distribuce půdy (50 %) a spravedlivější distribuce zdrojů (36 %). Se secesí si hnutí přitom spojovali především v okresech Lamu, Taita-Taveta a Tana River, kde je aktivita a podpora MRC pravděpodobně nejvyšší (Ipsos 2013: 55–56).

Při otázce na očekávanou podporu na okresní úrovni nebyl výsledek pro MRC příliš příznivý. Pouze 9 % respondentů uvedlo, že v jejich okrese předpokládají velkou podporu, 11 % neurčitou míru podpory, 15 % velmi malou a podle 42 % respondentů neexistuje podpora žádná. Je však třeba uvést, že 21 % subjektů uvedlo, že neví. Na základě toho lze říci, že pouze jedna pětina obyvatel Pobřeží předpokládá existenci lokální podpory MRC. Na druhou stranu podle průzkumu 38 % obyvatel regionu podporuje cíle hnutí a 19 % jejich metody (Ipsos 2013: 58).

Wood také hovoří o triádě ideologie, vůdcovství a organizace, na které závisí úspěch či neúspěch hnutí. Secesionistická ideologie MRC je nacionalistická a zřejmě významněji nezatížená jinými politickými doktrínami. V otázce vůdcovství však hnutí pokulhává, k čemuž přispívá nejednotná rétorika představitelů a častý výskyt samozvaných představitelů hnutí. V neposlední řadě faktor vůdcovství oslabuje i současný lídr Omar Mwamnuadzi, který byl nedávno prohlášen za nezvěstného. Sporadická je i povaha organizace hnutí. Ačkoliv MRC tvrdí, že disponuje silnou organizační strukturou, realita může být odlišná, o čemž svědčí i množství osob veřejně

vystupujících jménem hnutí či fungování mládežnické organizace, kterou MRC zřejmě nemá zcela pod kontrolou.

Třetí fází je podle Wooda reakce centrální vlády. Centrální vláda Keni reagovala na aktivity MRC doposud převážně represemi, v podobě zatýkání členů, postavení hnutí mimo zákon a kriminalizace jeho aktivit. I z rétoriky prezidenta Uhuru Kenyatty je patrné, že centrální vláda bude na secesionistické aktivity odpovídat silou, ačkoliv představitele MRC vyzval k diskusi. Situace však dosud nedosáhla *bodu, odkud není návratu*, o kterém Wood mluví, a o případu pobřežní Keni tak nelze mluvit jako o secesionistické krizi.

3.3.3 Pobřežní Keňa podle modelu Anthonyho D. Smithe

Smithův explanatorní model secese byl mířen především na moderní Evropské a severoamerické státy, lze ho však aplikovat i na africká secesionistická hnutí. Podle Smitha secesionistická hnutí můžeme rozdělit na teritoriální a etnická. Teritoriální hnutí odvozují svoji odlišnost od centra na základě geografických atribut, jako vzdálenost teritoria od centra. To však není případ pobřežní Keni. I přes multietnický charakter regionu a existenci jistého etnického antagonismu lze na Pobřežany nahlížet jako na etnické hnutí. Ta podle Smitha formují své požadavky na základě odlišné historické paměti a kultury a kulturní diskriminace.

K secesi pak podle něj vedou tři kontinuální procesy. Prvním je vytvoření (1) vědecké byrokracie. Formování takovéto moderní byrokracie, která míří na efektivitu, využití vědeckých metod a racionalistické, kritické a sekulární vzdělávání, bylo v postkoloniální Keni možné pozorovat, výsledná efektivita keňského byrokratického aparátu je však diskutabilní. Vzhledem k politické, kulturní a ekonomické dominanci Kikujů a Luů, respektive Kalenjinů za vlády prezidenta Daniela arap Moi, bychom ve vývoji keňského státu mohli spatřovat i jistý posun k uniformitě kultury ve vztahu k těmto dominantním etnikům. Evidentní je pak na případu Pobřeží (2) diskriminace a marginalizace ostatních kultur v oblasti pracovního trhu. To poté mohlo vést k mobilizaci

pobřežní inteligence, která se odvrátila od centra a zaměřila se na vlastní identitu a historii, což vyvrcholilo zformováním MRC. Poslední fází je (3) etnické obrození, tedy reinterpetaci historie etnické skupiny takovým způsobem, že posiluje sdílenou identitu skupiny, odlišující se od centra. Toto etnické obrození je na případu pobřežní Keni dobře pozorovatelné. MRC své secesionistické požadavky z části formovalo právě na reinterpetaci historie a alternativních výkladech historických smluv, a od toho odvozovalo i etnický inkluzivní identitu Pobřežanů.

Centrální vládě se za dlouhá desetiletí nepodařilo efektivně reagovat na marginalizaci regionu a přinejmenším na Pobřeží již dlouhodobě trpí krizí legitimacy. V souladu se Smithovou teorií tak situace vyústila v požadavek na secesi.

3.3.4 Pobřežní Keňa podle modelu Donalda L. Horowitz

Donald L. Horowitz se pokusil pravděpodobnost secese určit na základě zaostalosti, respektive vyspělosti regionů a skupin. Vzhledem ke skutečnosti, že okresy v provincii Pobřeží patří hned po provincii Sever k těm nejhudším v Keni, a že největší nerovnost příjmů v zemi najdeme rovněž na Pobřeží, můžeme ho s největší pravděpodobností zařadit do skupiny zaostalých regionů. Etnické skupiny v regionu hlásící se k identitě Pobřežanů rovněž patří do kategorie zaostalých skupin. Provincie se řadí i co do vzdělání mezi nejslabší regiony. Populace dominantních Mijikendů je gramotná pouze z 55 %, přičemž podíl gramotné populace mezi vnitrozemskými etniky je celkově mnohem vyšší – gramotných je 83 % Kikujů, 83,4 % členů etnika Kisii, 80,8 % Luů, 79,4 % Kambů či 68,2 % příslušníků etnika Meru (National Cohesion And Integration Commission 2010: 12).

Podíl obyvatel na národní úrovni, který dosáhl alespoň středoškolského vzdělání je odhadem 39,9 %, v provincii Pobřeží je to však pouze 22,9 % (UNDP 2010: 10). Středního vzdělání přitom podle průzkumu dosáhlo jen asi 24 % Pobřežanů a 44 % vnitrozemských etnik, a ani základního vzdělání nedosáhlo celkem 31 % obyvatel provincie, přičemž Pobřežanů 41 % a

vnitrozemských etnik pouze 7 % (Kenya National Bureau of Statistics 2013; Ipsos 2013: 20).

Skupina Pobřežanů jen s obtížemi konkuruje vyspělým skupinám nejen ve statě, ale i v samotném regionu. Rovněž se jí nedostává dostatečné reprezentace na státní úrovni a dlouhodobý problém byl na Pobřeží i na úrovni regionální správy, v níž si pozice často drželi představitelé vnitrozemských etnik. Nespravedlivé zastoupení etnik ve veřejné správě provází Keňu již od nezávislosti, což se týká i Pobřežanů. Ze 40 keňských etnik mělo k roku 2010 jen 23 zastoupení na veřejné správě menší než 1 % a pouhých sedm etnických skupin obsadilo přes 70 % veškeré veřejné správy. Například většinový Kikujové, kteří představují zhruba 17,7 % populace, měli 22,3% podíl na veřejné správě, Kalenjinové, představující 13,3 % populace měli 16,7% podíl, Luhovové, kteří tvoří 14,2 % populace měli 11,3% podíl a pobřežní Mijikendové, představující 5,2 % obyvatelstva disponovali 3,8% zastoupením, Svahilové 0,06 % a Arabové 0,04% (National Cohesion And Integration Commission 2010: 1–6).

Případ pobřežní Keni tak nejlépe naplňuje kritéria kategorie zaostalých skupin v zaostalých regionech, které se k secesi uchylují nejčastěji.

Horowitz také zmiňuje čtyři univerzální předpoklady, které vedou k pokusu o secesi. Těmi je odpírání jakéhokoliv vlivu secesionistického regionu, násilí páchané na dané etnické skupině, ztráta členů skupiny prostřednictvím asimilace a migrace etnických cizinců do regionu. V případě pobřežní Keni můžeme skutečně sledovat z dlouhodobého hlediska přítomnost posledního předpokladu.

Námi sledovaný případ naplňuje také Horowitzův předpoklad, že se k secesi uchylují spíše chudší regiony, kterým v rámci Keni provincie Pobřeží je.

3.3.5 Pobřežní Keňa podle modelu Michaele Hechtera

Michael Hechter svoji teorii zaměřuje na osobní motivaci jednotlivců a zní pramenícího kolektivní rozhodnutí odtrhnout se. Široký výčet podmínek, který

jeho model stanovuje, aby k secesi mohlo dojít, činí jeho teorii těžko aplikovatelnou, a on sám za secesi považuje jen velmi omezený počet případů. K secesi je dle něj třeba kolektivní rozhodnutí většiny obyvatel odtrhnout se, vzhledem k rozporuplné podpoře MRC se tomu tak v případě pobřežní Keni nestalo. V rámci čtyř jmenovaných procesů, které poté secesi provázejí, však najdeme několik aspektů, které by případ splňovat mohl. Těmi je například shoda na existenci a hranicích teritoriální subjednotky v rámci mateřského státu, kterým je bývalá provincie Keňa. Je však třeba poznamenat, že odlišnou historií si prošel primárně jen desetimílový pruh při pobřeží, a že zpočátku nebylo patrné, jaké teritorium si MRC nárokuje. Hechter také uvádí, že se pravděpodobněji odtrhne jednotka se specifickou ekonomickou specializací, což by v případě Pobřeží mohl být turismus. Přítomná je i specifická kultura, která se staletí formovala pod vlivem Arabů, Peršanů, Evropanů i bantuských etnik.

Významnější kolektivní akce se ve jménu secese na Pobřeží doposud neodehrála. Překážkou pravděpodobně je nedostatečná identifikace obyvatel s hnutím MRC, které secesi iniciovalo, avšak se dosud nezformovalo v politickou stranu. Současně žádné signifikantnější hnutí či politická strana, která by artikulovala zájem na secesi, na Pobřeží neexistuje. Marginalizace regionu je připisována nejen politice centrální vlády, ale i neschopnosti pobřežních politiků na regionální i národní úrovni, což je ovšem pro MRC příznivé. Paradoxně tak existence MRC jako společenského hnutí, nikoliv politické strany, může vytvářet v kontrastu s neefektivní oficiální politickou reprezentací z hnutí atraktivní alternativu.

Proti secesi podle Hechterova modelu mluví i sociální základna hnutí. Hechter předpokládá, že hlavní silou secese bude střední třída. Ta je však v Keni stejně jako ve většině subsaharských států velmi malá, případně se její interpretace značně liší od představy střední třídy na Západě. Na základě dříve uvedených ekonomických ukazatelů lze navíc usuzovat, že k ní na Pobřeží z velké části patří spíše vnitrozemská etnika, jež na secesi zájem nemají.

Posledním procesem je v tomto modelu rozhodnutí mateřského státu, které je v našem případě naprosto jednoznačné. Centrální vláda na secesi

zájem nemá a pravděpodobně se stanovisko nezmění ani v blízké budoucnosti.

3.3.6 Pobřežní Keňa podle modelu Alexise Heraclida

Alexis Heraclides ve svém modelu stanovil hlavní tři faktory, které jsou k uskutečnění secese rozhodující. Těmi je existující teritoriální základna, dostatečně velká a odlišná skupina obyvatel, a vztah mezi centrem a skupinou.

Jak již bylo několikrát uvedeno, teritoriální základna vhodná pro secesi v případě pobřežní Keni existuje, a je jí bývalá provincie Pobřeží. Velká část obyvatel regionu sdílí společnou historii, která je do jisté míry odlišná od historie vnitrozemí Keni. Potenciální secesionistická skupina, kterou jsou Pobřežané, je multietnická s dominancí etnik skupiny Mijikenda. Pobřežany přitom nelze zcela jednoznačně označit jako *oddělenou komunitu* ani jako *oddělenou společnost*. Jejich identita se totiž částečně zakládá na kombinaci askriptivních i kulturních charakteristik, důležitějším tmelem je však pravděpodobně sdílená historie a vazba na teritorium. V regionu existuje secesionistické hnutí, vyvstává však opět otázka, jaká podpora je dostačující pro naplnění tohoto kritéria. Hlavní motivací pro secesi je pak ekonomická, sociální, politická i kulturní marginalizace Pobřežanů, která se zdá co do požadavku secese jako více rozhodující, oproti sdílené identitě.

Kombinace jistých *usnadňujících podmínek a podmínek na pozadí* je na zkoumaném případě také pozorovatelná, stejně jako nevýhodná pozice regionu vůči centru, podmínky pro existenci latentního secesionismu podle Heraclida tedy případ splňuje. Problém byl rovněž zpolitizovaný a zformované hnutí jednostranně vyhlásilo nezávislost nového státu Mombasa, opět však narážíme na nedostatečnou podporu hnutí.

3.4 Zjištění

Na základě analýzy případu v kontextu explanatorních teorií secese lze uvést několik zjištění:

- (1) *Případ pobřežní Keni nenaplnuje definici pojmu secese.* Ačkoliv bylo upozorněno na výjimky, většina zmíněných badatelů považuje za secesi ukončený proces završený vznikem nového nezávislého státu. V případě pobřežní Keni by se tak jednalo o vznik suverénního státu Republika Mombasa, k tomu však i přes formální prohlášení doposud nedošlo. Vzhledem k secesionistické ideologii MRC a průvodním jevům pozorovatelných u jiných případů dokončené secese však lze říci, že se případ provincie Pobřeží nachází v určité fázi procesu secese, který v budoucnosti může či nemusí vyvrcholit v dokončený proces. Nejvhodněji se tak jeví označit sledovaný případ jako pokus o secesi.
- (2) *V historii regionu bylo možné pozorovat několik forem snahy o dezintegraci státu.* V případě *mwambaoistického* hnutí se jednalo o iredentistické tendence v podobě připojení k Zanzibaru a separatistické tendence v podobě snahy získat alespoň autonomii v rámci Keni. Separatistické tendence v podobě federalistických a regionalistických požadavků se objevily rovněž u hnutí *majimbo* a parlamentní politické strany KADU. Hnutí MRC pak vyjadřovalo požadavky na secesi.
- (3) *Případ pobřežní Keni se z velké části koresponduje s modelem Johna R. Wooda.* I přes některé problematické aspekty námi sledovaný případ z velké části naplňuje geografické, sociální, ekonomické, politické i psychologické předpoklady, které podle Wooda zvyšují pravděpodobnost secese. Mezi problematické aspekty může patřit limitovaná separabilita regionu, vzhledem k jeho významu pro mateřský stát, a etnická heterogenita regionu a s tím spojená jistá míra etnického antagonismu. Patrné je i secesionistické odcizení, které vedlo k vzniku secesionistického hnutí MRC, problematické je však určit u jak velké části populace Pobřeží k němu došlo. Hnutí nicméně oslabují především faktory organizace a vůdcovství. Na Woodově modelu lze však určit, v jaké fázi secese se Pobřeží nachází. Na základě sebraných dat můžeme usuzovat, že proces dosáhl úrovně secesionistického odcizení, avšak i přes represivní odpověď centrální vlády nedosáhl zmíněného *bodu, odkud není návratu.* To lze

pravděpodobně přičítat nedostatečné podpoře hnutí ze strany veřejnosti. Příklad Pobřeží se tak podle Woodovy teorie nenachází ve stavu secesionistické krize.

- (4) *Příklad pobřežní Keni z velké části koresponduje s modelem Anthonyho D. Smitha.* Dle Smithovy klasifikace lze Pobřežany zařadit do kategorie etnických hnutí. Na případu lze pak z velké části pozorovat všechny tři fáze procesu, tedy vytvoření vědecké byrokracie, diskriminaci a marginalizaci velké části obyvatel regionu i z toho pramenící etnické obrození. Tyto tři fáze podle Smitha vedou k požadavku na secesi a případ pobřežní Keni tak potvrzuje jeho model coby důsledek socio-historického procesu.
- (5) *Příklad pobřežní Keni z velké části koresponduje modelem Donalda L.. Horowitze.* Zkoumaný případ lze s největší pravděpodobností zařadit do Horowitzovy kategorie zaostalých skupin v zaostalých regionech, které se k secesi uchylují nejčastěji, což podporují uvedená data o regionu a jeho obyvatelích. Z uvedených univerzálních předpokladů naplňuje případ pobřežní Keni předpoklad migrace etnických cizinců do regionu, který náš případ potvrzuje, stejně jako předpoklad, že se k secesi uchylují spíše chudší regiony.
- (6) *Příklad pobřežní Keni částečně koresponduje s modelem Martina Hechtera.* Hechter předpokládá, že k pokusu o secesi povede přesvědčení jednotlivců, že pro ně odtrhnutí od mateřského státu bude výhodnější než setrvání v něm. Toto přesvědčení však vzhledem k nejasné podpoře hnutí MRC pravděpodobně u většiny obyvatel nepanuje. Jisté paralely mezi případem a Hechterovým modelem lze pak pozorovat v uvedených procesech provázející průběh secese, ale pouze v omezené míře.
- (7) *Příklad pobřežní Keni z velké části koresponduje s modelem Alexise Heraclida.* Model Alexise Heraclida je postaven na třech proměnných, které jsou i v případě pobřežní Keni přítomné. Nalezneme zde teritoriální základnu, nerovný vztah mezi centrem a regionem, a také odlišnost dané skupiny. Problém však znovu tkví v nejasné podpoře

secesionismu. Případ také naplňuje existenci usnadňujících podmínek a podmínek na pozadí.

Sebraná data a aplikace nám také umožňuje formulovat odpovědi na výzkumné otázky uvedené v úvodu práce. Těmi byly:

(1) Jaké příčiny vedly k secesionistickým tendencím na území pobřežní Keni?

Vypůjčíme-li si klasifikaci Johna R. Wooda, lze říci, že příčinami secesionistických tendencí v regionu byla kombinace sociálních, ekonomických a politických předpokladů. Jednou z hlavních příčin je dlouhodobá politická, kulturní a ekonomická diskriminace a marginalizace regionu odrážející se i na úrovni vzdělání a pracovních příležitostí pro Pobřežany, a z ní pramenící pocit křivdy a rozhořčení obyvatel. Tomu rovněž přispěla i neschopnost centrální vlády efektivně na požadavky obyvatel regionu odpovídat. Dále také migrace vnitrozemských etnik do regionu a z ní pramenící pocit vykořisťování regionu vnitrozemskými etniky, nespravedlivá distribuce půdy, nespokojenost s politickou reprezentací a v neposlední řadě odlišný historický vývoj regionu spojený s dědictvím *mwamboistického hnutí*. Dalším faktorem, který je však limitovaný určitou mírou napětí mezi etniky, je i identifikace obyvatel coby Pobřežanů odlišujících se historicky i kulturně od vnitrozemských etnik. Tyto primární příčiny pak za přítomnosti dalších geografických a psychologických proměnných vyústily ve vznik hnutí, které požadavek na secesi artikulovalo.

(2) Proč secesionistické hnutí Mombasa Republican Council nebylo dosud úspěšné?

Největší překážkou je pravděpodobně nedostatečná podpora MRC a jejich secesionistické ideologie ze strany obyvatel regionu. Pro velkou část obyvatel se zřejmě MRC nejeví jako uspokojujivá alternativa, což bychom mohli přisuzovat nedůvěře k tomu, že by MRC jakožto svrchovaná autorita v nově vzniklém státě Republika Mombasa zajistila Pobřežanům větší blahobyt a vyřešila veškeré problémy, které je sužují. Neschopnost MRC mobilizovat dostatečnou část populace pramení z řady faktorů, jako je faktická

nejednotnost hnutí, nekonzistentní a překrývající se názorové proudy v rámci hnutí, pochybná organizační struktura či slabé vůdcovství. Potenciální podporovatele také může odrazovat časté spojování skupiny s násilím, kriminalizace jeho aktivit ze strany centrální vlády, pravděpodobná existence militantního křídla a neschopnost kontrolovat mládežnickou odnož organizace. Po zkušenostech s násilnostmi během voleb v letech 2007 a 2013 vede veřejnost k opatrnosti také strach z opakujícího se politického násilí. Z předchozí analýzy rovněž vyplývá, že značná část obyvatel regionu vnímá MRC jako organizaci chránící práva Pobřežanů, spíše než se secesí si však jeho agendu spojuje s problematikou nespravedlivé distribuce půdy a zdrojů. MRC rovněž neprospívá velký počet soudních sporů, na které hnutí soustředí možná až přílišnou pozornost i finanční prostředky. I přes to, že se organizace alespoň veřejným vystupováním snaží vytvářet pocit sdílené identity etnik coby Pobřežanů, překážkou je také etnický antagonismus, který je v regionu nadále přítomný. Nepříznivý je pro hnutí i současný vývoj spojený s utlumením aktivit a absencí lídra Omara Mwamnuadzi. Překážkou také může být limitovaná separabilita teritoria, které má pro mateřský stát velký strategický i ekonomický význam.

(3) Potvrzuje či vyvrací případ pobřežní Keni vybrané explanatorní teorie secese?

Ani u jednoho z explanatorních modelů secese nelze říci, že by ho případ pobřežní Keni vyvracel. Aplikaci teorií na případ nicméně stěžovala skutečnost, že byly většinou koncipovány na případy dokončeného procesu secese, a mohly tak být na případ pobřežní Keni aplikovány pouze částečně. Největší pozornost byla v práci věnovaná modelu Johna R. Wooda, se kterým se vývoj námi sledovaného případu z velké části shodoval, a stejně tak tomu bylo v případě teorie Anthony D. Smitha. Případ bylo možné poměrně dobře zasadit i do modelu Donalda L. Horowitza, potvrdit však jím uvedený kauzální vztah, že se zaostalé skupiny v zaostalých regionech uchylují k secesi dříve a častěji než vyspělé skupiny, nebylo na jednopřípadové studii možné. Nejméně případ korespondoval s modelem racionální volby Martina Hechtera, což lze pravděpodobně přisuzovat jeho velmi úzce vymezené definici secese. Jeho

model implikuje kauzální vztah mezi přesvědčením, že jedincům odtrhnutí přinese více benefitů než setrvání v mateřském státě a pokusem o secesi. Nejasná podpora secesionistického hnutí a dostupná data nám však neumožňují tento kauzální vztah potvrdit ani vyvrátit. Případ pobřežní Keni naopak z většiny kladně koresponduje s modelem Alexise Heraclida.

Závěr

Cílem předložené diplomové práce bylo seznámit čtenáře s konceptem secese, představit hlavní explanatorní teoretické koncepty secese, analyzovat secesionistické nároky v regionu pobřežní Keni v politickém, sociálním i historickém kontextu a konečně vybrané teorie na případ aplikovat. V teoretické části práce byly uvedeny rozličné definice secese, koncept byl odlišen od dalších dezintegračních procesů a uveden byl rovněž do kontextu ve vztahu k dekolonizaci. Dále byly představeny teoretické proudy vztahující se k secesi, jimiž jsou normativní teorie secese, legalistické teorie secese a explanatorní teorie secese, jež byly předmětem práce. Následovala klasifikace těchto teorií a představení nejvýznamnějších modelů.

V praktické části byl analyzován historický, politický a sociální vývoj pobřežní Keni od kořenů secesionistických tendencí, přes vývoj secesionistického hnutí až po současnost. Z analýzy vyplývá, že region prošel poněkud odlišným historickým vývojem než vnitrozemí Keni, což lze připisovat především bývalé suverenitě Zanzibarského sultanátu nad desetimílovým pásem pobřeží. Dezintegrační snahy provázely pobřežní Keňu opakovaně a dlouhodobá marginalizace regionu ze strany centra nakonec vyústila ve vznik secesionistického hnutí Mombasa Republican Council, které si dokázalo najít významný počet podporovatelů, jeho aktivity však v současnosti stagnují.

Na základě shromážděných dat pak byly na vybrané teoretické koncepty na případ aplikovány. Zjištění pomohla identifikovat fázi procesu secese, ve které se zkoumaný region nachází, stejně jako řadu předpokladů pro požadavek secese, které případ pobřežní Keni z velké části naplňuje. I přesto lze usuzovat, že se keňský stát prozatím nepotýká se secesionistickou krizí.

Zodpovězeny byly také výzkumné otázky. Odpovědi nám odhalily, že mezi nejdůležitější příčiny secesionistických tendencí v regionu patří dlouhodobá marginalizace a diskriminace regionu, kterou není centrální vláda schopná efektivně řešit, a specifický historický vývoj regionu. Identifikovány byly rovněž příčiny dosavadního neúspěchu secesionistického hnutí

pramenící především z neschopnosti hnutí mobilizovat veřejnost a zajistit si v regionu dostatečnou podporu, k čemuž přispívá řada faktorů. Studovaný případ z velké části potvrdil představené explanatorní teorie secese především v oblasti předpokladů a průvodních jevů secese. Aplikaci teorií však komplikovala skutečnost, že se v případě pobřežní Keni nejedná o proces dokončený.

Ačkoliv se případ nejvíce pro keňský stát jako alarmující, nespokojenost se současnou situací obyvatel regionu je evidentní a centrální vláda by měla na rozhořčení a požadavky efektivně reagovat. Pokud bude pocit marginalizace a diskriminace u Pobřežanů nadále přetrvávat, v kontextu krize legitimacy keňské vlády se může i přes současnou stagnaci aktivit MRC hnutí opět aktivizovat, zkonsolidovat a frustrace obyvatel využít ve prospěch své secesionistické ideologie. Posilovat by se tím mohla i sdílená identita obyvatel regionu, kteří se z velké části cítí být spíše než Keňany Pobřežany. Vláda by tak měla cílit na to, aby se stala legitimním vykonavatelem moci pro všechny občany státu. Rozhodující vliv může mít i průběh nadcházejících voleb v roce 2017.

Navzdory tomu, že organizace oficiálně deklaruje své metody jako mírové a násilí se zřiká, určitý násilný potenciál pramenící především z údajné existence militantnějšího křídla a limitované kontroly podporovatelů hnutí z řad mládeže by neměl být podceňován. Nebezpečím by mohl být také represivní přístup centrální vlády vůči hnutí, jež by mohl v kombinaci s místní společenskou atmosférou vést k radikalizaci jeho podporovatelů. Cestou ke stabilizaci situace by mohl být především dialog, ke kterému je secesionistická organizace otevřená, ale ze strany centrální vlády je reakce spíše odmítavá. Třebaže úroveň podpory MRC není v současnosti enormní, slogan *Pwani si Kenya* může v budoucnosti ještě v uších Pobřežanů nabývat na významu.

Použitá literatura

- ALUOKA, Otieno, 2016. The Social Foundations of State Fragility in Kenya: Challenges of a Growing Democracy. *State Fragility and State Building in Africa*. **10**, 21. DOI: 10.1007/978-3-319-20642-4_2. Dostupné také z: http://link.springer.com/10.1007/978-3-319-20642-4_2
- ANDERSON, Glen, 2013. Secession in International Law and Relations: What Are We Talking About? *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*. **35**(3).
- ANDERSON, L. M., 2004. The Institutional Basis of Secessionist Politics: Federalism and Secession in the United States. *Publius: The Journal of Federalism*. **34**(2), 1-18. DOI: 10.1093/oxfordjournals.pubjof.a005025. ISSN 0048-5950.
- BARTKUS, Viva Ona., 1999. *The Dynamic of Secession*. New York: Cambridge University Press. ISBN 978-0521659703.
- BEJA, Patrick, 2016. Coast police on high alert amid fears of outlawed MRC gang regrouping. *Standard Digital* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.standardmedia.co.ke/article/2000206633/coast-police-on-high-alert-amid-fears-of-outlawed-mrc-gang-regrouping%20Beja%202016>
- BERAN, Harry, 1984. A Liberal Theory of Secession. *Political Studies*. **32**(1), 21-31. DOI: 10.1111/j.1467-9248.1984.tb00163.x. ISSN 0032-3217. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1467-9248.1984.tb00163.x>
- BERAN, Henry, 2005. A democratic theory of political self-determination for a new world order. LEIHNING, Percy B. *Theories of secession*. London: Taylor and Francis Library, s. 33-60. ISBN 0-203-98128-6.
- BIRCH, Anthony H. a , 1984. Another Liberal Theory of Secession. *Political Studies*. **2**(4), 43-68. DOI: 10.5040/9781474201148.ch-006.
- BOOKMAN, Milici Z., 1992. *The Economics of Secession*. Palgrave Macmillan UK. ISBN 978-1-349-60650-4.
- BORU, Abdullahi, 2013. Kenya Must Engage With Mombasa Republican Council, Not Demonise It. *Sahan Journal*. Dostupné také z: <http://sahanjournal.com/kenya-must-engage-with-mrc/>
- BOTHA, Anneli, 2014. *Radicalisation in Kenya: Recruitment to al-Shabaab and the Mombasa Republican Council*. Institute for Security Studies, (265).
- BRENNAN, James R., 2008. Lowering the Sultan's Flag: Sovereignty and Decolonization in Coastal Kenya. *Comparative Studies in Society and History*. **50**(04), -. DOI: 10.1017/S0010417508000364. ISSN 0010-4175.
- BUCHANAN, Allen, 1991. Toward a Theory of Secession. *Ethics*. **101**(2). DOI: 10.1111/j.1467-9248.1984.tb01548.
- BUCHANAN, Allen, 1997. Theories of Secession. *Philosophy & Public Affairs*. **26**(10).

- BUCHANAN, Allen, 2005. The international institutional dimension of secession. LEIHNING, Percy B. *Theories of secession*. Taylor and Francis Library, s. 225-255. European political science. ISBN 978-1-138-99022-7.
- BUCHANAN, Allen, 1991. Toward a Theory of Secession: Just War Theory and the Ethics of Secession. *Ethics*. **101**(2), xi-xii. DOI: 10.1017/cbo9780511499265.001.
- CABESTAN, Jean-Pierre. a Aleksandar. PAVKOVIĆ, 2013. *Secessionism and separatism in Europe and Asia: to have a state of one's own*. New York: Routledge. ISBN 978-020-3094-266.
- CITY POPULATION, 2017. KENYA: Administrative Division. *City Population* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.citypopulation.de/php/kenya-admin.php>
- COAKLEY, John., 2003. *The territorial management of ethnic conflict*. 2nd rev. and expanded ed. Portland, Or.: F. Cass. ISBN 07-146-8051-6.
- COGGINS, Bridget, 2011a. History of Secession: An Overview. RADAN, Peter, PAVKOVIĆ, Alexandar, ed. *The Ashgate research companion to secession*. Burlington, Vt.: Ashgate. Ashgate research companion.
- COGGINS, Bridget, 2011b. Friends in High Places: International Politics and the Emergence of States from Secessionism. *International Organization*. **65**(03), 433-467. DOI: 10.1017/S0020818311000105. ISSN 0020-8183. Dostupné také z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0020818311000105
- CORNEL a MUSYOKA, 2017. We'll crush you and wipe you out with fire, Uhuru warns MRC. *The Star* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://www.the-star.co.ke/news/2017/02/03/well-crush-you-and-wipe-you-out-with-fire-uhuru-warns-mrc_c1499296
- CRAWFORD, James, 2006. *The Creation of States in International Law*. 2nd ed. Oxford: Clarendon Press. ISBN 978-0-19-922842-3.
- CRAWFORD, James, 1999. State Practice and International Law in Relation to Secession. *British Yearbook of International Law*. **69**(1), 85-117. DOI: 10.1093/bybil/69.1.85. ISSN 0068-2691. Dostupné také z: <https://academic.oup.com/bybil/article-lookup/doi/10.1093/bybil/69.1.85>
- DAHLITZ, Julie, 2003. *Secession and international law: conflict avoidance ; regional appraisals*. T. M. C. Asser Press. ISBN 978-906-7041-423.
- DION, Stéphane, 1996. Why is Secession Difficult in Well-Established Democracies? Lessons from Quebec. *British Journal of Political Science*. **26**(02), 269-. DOI: 10.1017/S0007123400000466. ISSN 0007-1234.
- DONALD L. HOROWITZ., 1985. *Ethnic groups in conflict*. Berkeley, Calif: University of California Press. ISBN 05-200-5880-1.
- DUCHACEK, Ivo D., 1977. Antagonistic Cooperation: Territorial and Ethnic Communities. *Publius: The Journal of Federalism*. -. DOI: 10.1093/oxfordjournals.pubjof.a038469. ISSN 1747-7107.
- DUCHACEK, Ivo D., 1970. *Comparative federalism: the territorial dimension of politics*. New York: Holt, Rinehart and Winston. ISBN 00-307-7245-1.

KISANGANI, Emizet. a HESLI, Vicky, 1995. The Disposition to Secede. *Comparative Political Studies*. **27**(4), 493-536. DOI: 10.1177/0010414095027004002. ISSN 0010-4140. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0010414095027004002>

FABRY, Mikulas, 2011. International Involvement in Secessionist Conflict: From the 16th Century to Present. PAVKOVIĆ, Aleksandar a Peter RADAN. *The Ashgate research companion to secession*. Burlington, Vt.: Ashgate. Ashgate research companion. ISBN 978-0-7546-7702-4.

FEARON, James D. a LAITIN, David D., 2003. Ethnicity, Insurgency, and Civil War: Erbbaurechtsverordnung. *American Political Science Review*. **97**(01), 75-90. DOI: 10.1017/S0003055403000534. ISSN 0003-0554. Dostupné také z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0003055403000534

GLAZZARD, A., S. JESPERSON a T. MAGUIRE, 2015. *Conflict and Countering Violent Extremism: Case Studies*. gov.uk.

GOLDSMITH, Paul, 2011. *The Mombasa Republican Council: Conflict Assessment: Threats and Opportunities for Engagement*. Kenya Community Support Centre.

HAAS, Ernst Bernard, 1958. *Uniting of Europe: Political, social, and economic forces 1950-1957*. Stanford: Stanford University Press. ISBN 9780268043469.

HALE, Henry E., 2008. *The foundations of ethnic politics: separatism of states and nations in Eurasia and the world*. New York: Cambridge University Press. ISBN 978-052-1894-944.

HAUSVATER, Ervín, 2015. *Somaliland: nový stát na politické mapě světa?*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra politologie. Vedoucí práce Mgr. Martin Riegl, Ph.D.

HAVERLAND, Christine, 2000. Secession. BERNHARDT, Rudolf. *Encyclopedia of Public International Law, Vol. IV*.

HECHTER, M., 1992. The Dynamics of Secession. *Acta Sociologica*. **35**(4), 267-283. DOI: 10.1177/000169939203500401. ISSN 0001-6993. Dostupné také z: <http://asj.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/000169939203500401>

HERACLIDES, Alexis, 1991. *The self-determination of minorities in international politics*. Portland, Or.: F. Cass. ISBN 978-0714640822.

HORNSBY, Charles., 2012. *Kenya: a history since independence*. New York: I. B. Tauris. ISBN 978-184-8858-862.

HOROWITZ, Donald L., 1981. Patterns of Ethnic Separatism. *Comparative Studies in Society and History*. **23**(02), 165-. DOI: 10.1017/S0010417500013268. ISSN 0010-4175.

HOROWITZ, Donald L., 2000. *Ethnic groups in conflict*. 2. Berkeley, Calif: University of California Press. ISBN 05-202-2706-9.

CHANJI, 2015. Mombasa Republican Council changes tune on Kenya's 2017 elections. *Standard Digital* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z:

- <https://www.standardmedia.co.ke/article/2000185627/mombasa-republican-council-changes-tune-on-kenya-s-2017-elections%20Chanji%202015>
- IPSOS, 2013. *KENYA COAST SURVEY: Development, Marginalization, Security and Participation*. Ipsos Public Affairs.
- JENNE, Erin, 2004. A Bargaining Theory of Minority Demands: Explaining the Dog that Did not Bite in 1990s Yugoslavia. *International Studies Quarterly*. **48**(4), 729-754. DOI: 10.1111/j.0020-8833.2004.00323.x. ISSN 0020-8833.
- KENYA NATIONAL BUREAU OF STATISTICS, 2013. *Exploring Kenya's Inequality: Pulling Apart or Pooling Together?*. Kenya National Bureau of Statistics. ISBN 978-9966-029-19-5.
- KISIANGANI, 2012. Kenya's Mombasa Republican Council: liberators or nascent radical fanatics? *Institute for Security Studies* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://oldsite.issafrica.org/iss-today/kenyas-mombasa-republican-council-liberators-or-nascent-radical-fanatics>
- KOHEN., 2006. *Secession: International Law Perspectives*. Cambridge, UK: Cambridge University Press. ISBN 978-051-1161-032.
- KREPTUL, Andrei, 2003. The Constitutional Right of Secession in Political Theory and History. *Journal of Libertarian Studies*. **17**(4), 39-100.
- KUBO, Keichii, 2013. Host State Responses to Ethnic Rebellion: Serbia and Macedonia in Comparison. CABESTAN a PAVKOVIĆ. *Secessionism and separatism in Europe and Asia*. New York: Routledge. ISBN 9780203094266.
- LIVINGSTON, David W., 1998. The Secession Tradition in America. GORDON, David. *Secession, state, and Liberty*. New Brunswick (USA): Transaction Publishers. ISBN 1560003626.
- MAYALL, James., 1990. *Nationalism and international society*. New York: Cambridge University Press. ISBN 978-052-1389-617.
- MCGEE, Robert, 1994. Secession Reconsidered. MCGEE, Robert W. *Journal of accounting, ethics*. South Orange, NJ: Dumont Institute for Public Policy Research, **11**(1). ISSN 1089-652x.
- MCGREGOR, Andrew, 2012. Kenya's Coast Province and the Mombasa Republican Council: Islamists, Separatists or Political Pawns? *Terrorism Monitor*. Jamestown Foundation, **10**(20), 7-11.
- MKONGO, 2017. Mombasa court declares MRC chair missing. *The Star* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://www.the-star.co.ke/news/2017/04/10/mombasa-court-declares-mrc-chair-missing_c1540760
- MOMBASA REPUBLICAN COUNCIL, 2012. Mombasa republican council. Introduction. We the Coast people are not concerned with Kenya constitution. *Facebook.com* [online, status na Facebooku]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=421458797925772&id=148508195220835&p=0&_ft_

MUDI, Maureen, 2012. Kenya: Govt Declares Mombasa Republican Council Illegal Group. *AllAfrica* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://allafrica.com/stories/201210210068.html>

MUTHONI a BEJA, 2016. Mombasa Republican Council (MRC) now demands dialogue with State after major victory in court. *Standard Digital* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.standardmedia.co.ke/article/2000209821/mombasa-republican-council-mrc-now-demands-dialogue-with-state-after-major-victory-in-court>

MWAWASI, Mkamburi, 2016. MRC to recruit in 6 counties next month. *The Star* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://www.the-star.co.ke/news/2016/08/29/mrc-to-recruit-in-6-counties-next-month_c1410469

MWEMA, 2017. Stern Warning To The Mombasa Republican Council By The State. *Kenyatta University TV* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.ku.ac.ke/kutv/stern-warning-mombasa-republican-council-state/>

NATIONAL COHESION AND INTEGRATION COMMISSION, 2010. *Towards National Cohesion And Unity In Kenya: Ethnic Diversity and Audit of the Civil Service*. Keňa: National Cohesion And Integration Commission, 1.

OWAAH, 2012. How Kenya got The Ten-Mile Coastal Strip. *Owaah* [online]. Keňa [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://owaahh.com/how-kenya-got-the-ten-mile-coastal-strip/>

PAVKOVIĆ, Aleksandar a Peter RADAN, 2007. *Creating new states: theory and practice of secession*. Burlington, VT: Ashgate, 277 p. ISBN 07-546-7163-1.

PAVKOVIĆ, Aleksandar. a Peter. RADAN, 2008. *On the way to statehood: Secession and Globalisation*. Burlington, VT: Ashgate. ISBN 07-546-7379-0.

PAVKOVIĆ, Aleksander, 2012. Secession and its diverse definitions. *Australian Political Studies Association Association Conference*. Hobart : Australasian Political Studies Association, 654-673.

PHILPOTT, Daniel, 1995. In Defense of Self-Determination. *Ethics*. The University of Chicago Press, 2(105), 352-385.

PREMDAS, Ralph, 1990. *Secessionist Movements in Comparative Perspective*. London: Pinter Publr. ISBN 978-185-5671-720.

PRESTHOLDT, Jeremy, 2014. Politics of the Soil: Separatism, Autochtony, and Decolonization at the Kenyan Coast. *The Journal of African History*. 55(02), 249-270. DOI: 10.1017/S0021853714000322. ISSN 0021-8537.

PRINCETON ENCYCLOPEDIA OF SELF-DETERMINATION, Partition. *The Princeton Encyclopedia of Self-Determination* [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://pesd.princeton.edu/?q=node/324>

RAHEN, Lidwar a Korir SING'O', 2014. *Indigenous People in Africa: Contestations, Empowerment and Group Rights*. Africa Institute of South Africa. ISBN 0798304642.

ROSŮLEK, Přemysl, 2014. *Politický secesionismus: Allen Buchanan a jeho kritici*. Brno: Barrister, 171 s., [24] s. obr. příl. ISBN 978-80-7485-037-0.

- SIROKY, David S., 2011. Explaining Secession. *The Ashgate research companion to secession*. Farnham, Surrey: Ashgate, s. 45-79. ISBN 9780754677024.
- SMITH, Anthony D., 1981. *The Ethnic Revival*. New York: Cambridge University Press. ISBN 978-0521298858.
- SMITH, Anthony D., 1979. Towards a theory of ethnic separatism. *Ethnic and Racial Studies*. **2**(1), 21-37. DOI: 10.1080/01419870.1979.9993249. ISSN 0141-9870.
- STANDARD DIGITAL, 2014. Fears over MRC resurgence puts security officials on high alert. *Standard Digital* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.standardmedia.co.ke/article/2000127136/fears-over-mrc-resurgence-puts-security-officials-on-high-alert%20Standard%202014>
- TIR, Jaroslav, 2005. Keeping the Peace after Secession: Territorial Conflicts between Rump and Secessionist States. *The Journal of Conflict Resolution*. Sage Publications, **49**(5), 713-741.
- UNDP, 2010. *Kenya National Human Development Report 2009: Youth and Human Development: Tapping the Untapped Resource*. United Nations Development Programme, UNDP Kenya.
- WAFULA, Paul, 2013. How Mombasa Republican Council funds its activities. *Standard Digital* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.standardmedia.co.ke/article/2000084143/how-mombasa-republican-council-funds-its-activities>
- WALLERSTEIN, Immanuel Maurice, 1961. *Africa: the politics of independence and unity*. Bison Books ed. Lincoln: University of Nebraska Press. ISBN 978-0803298569.
- WILLIS, J. a G. GONA, 2013. *Pwani C Kenya? Memory, documents and secessionist politics incoastal Kenya*. DOI: 10.1093/afraf/ads064. ISBN 10.1093/afraf/ads064. Dostupné také z: <http://afraf.oxfordjournals.org/cgi/doi/10.1093/afraf/ads064>
- WILLIS, Justin a Ngala CHOME, 2014. Marginalization and political participation on the Kenya coast: the 2013 elections. *Journal of Eastern African Studies*. **8**(1), 115-134. DOI: 10.1080/17531055.2013.844443. ISSN 1753-1055.
- WOOD, John R., 1981. Secession: A Comparative Analytical Framework. *Canadian Journal of Political Science*. **14**(01), 107-. DOI: 10.1017/S000842390003537X. ISSN 0008-4239.
- YOUNG, Crawford, 1976. *The Politics of Cultural Pluralism*. Madison (Wisc.): University of Wisconsin Press.
- ZEENEWS, 2015. Kenya says poaching financing separatist group. *Zee News* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://zeenews.india.com/news/world/kenya-says-poaching-financing-separatist-group_1607993.html
- ZELEZA, Paul Tiyambe, 1995. *Mijikenda*. New York: Rosen Pub. Group. ISBN 08-239-1767-3.

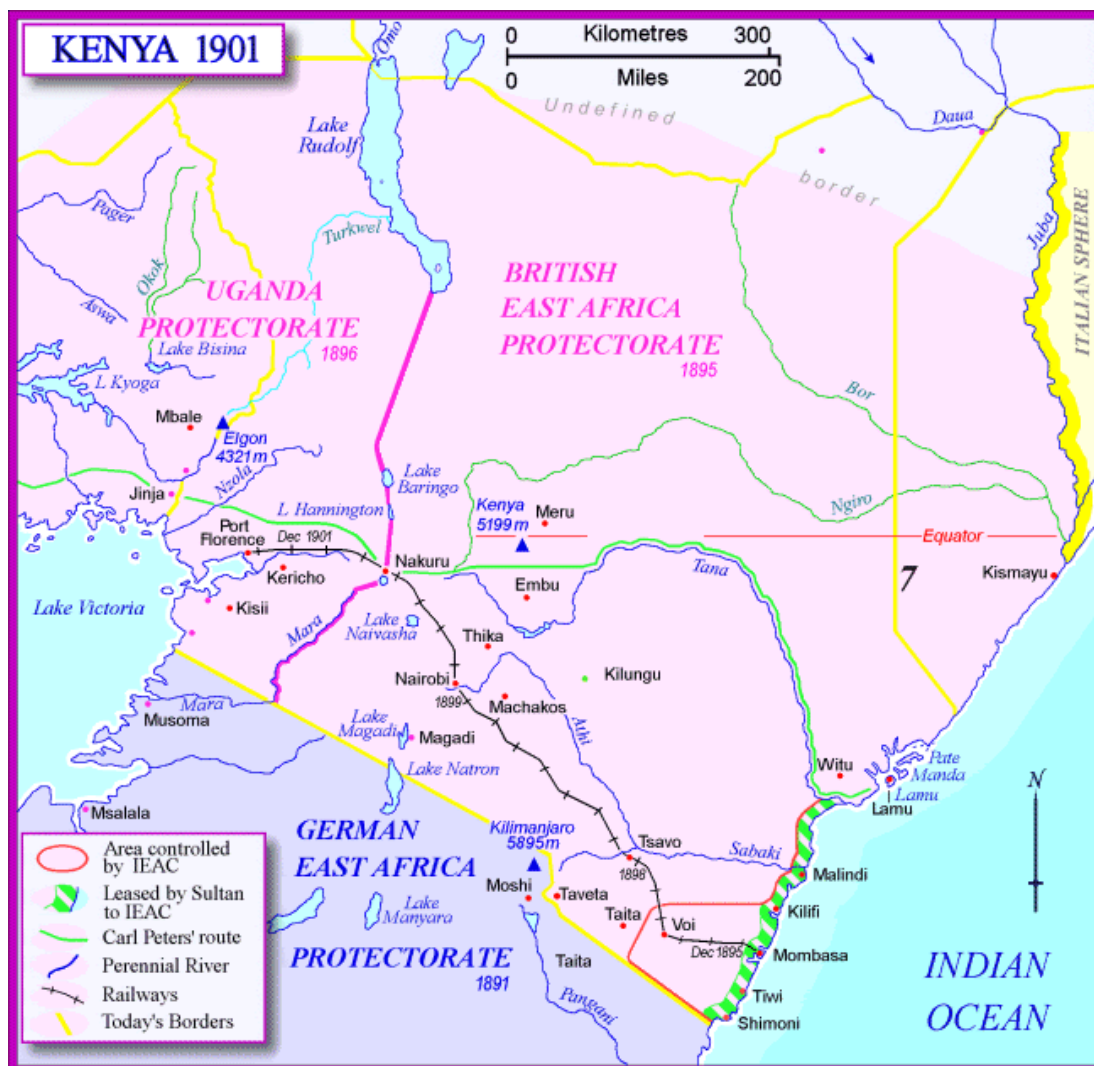
Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: Mapa Keni v roce 1991 a pobřežní pás spadající pod suverenitu Zanzibarského sultanátu (Ten-mile strip).

Příloha č. 2: Bývalé administrativní rozdělení Keni zahrnující provincii Pobřeží

Příloha č. 1: Mapa Keni v roce 1991 a pobřežní pás spadající pod suverenitu Zanzibarského sultanátu (Ten-mile strip).

Zdroj: How Kenya got The Ten-Mile Coastal Strip, 2012. Owaah [online]. Keňa [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://owaah.com/how-kenya-got-the-ten-mile-coastal-strip/>

Příloha č. 2: Bývalé administrativní rozdělení Keni zahrnující provincii Pobřeží.

Zdroj: Administrative Map of Kenya, Nations Online [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: http://www.nationsonline.org/oneworld/map/kenya_map.htm